

Lex Theodosii Junioris in Donatistas.— Eadem leges a Theodosio Juniore renovatæ sunt, lege data 30 Maii anno 428, sed paulo post Donatistarum secta Vandalorum irruptione a legibus imperatorum tuta fuit. Nonnulli etiam ex iis qui se Arianorum adversarios non esse fingeant, Vandali favisse videntur. Nihilominus eandem plerique eorum ac Catholici sortem subierunt et sub Arianorum iugo miseram vitam traxere. Certe Fastidiosus episcopus Ariantus cuius verba referuntur a Fulgentio, Donatistas æque ac Catholicos insectatur.

Reliquiæ Donatistarum ad sextum usque sæculum.— Superfuerunt tamen diutissime in Africa schismatis hujus quamvis languentis et attriti reliquie, ut ex epistolis Gregorii Magni ad Afros datis liquet, ex quibus intelligimus non paucos in Africa Donatistas fuisse eorumque numerum hoc ipso tempore licet a Gennadio Exarcha compescerentur crevisse, plures ab eis in suam sectam adductos et rebaptizatos, quosdam etiam Catholicos episcopos ab iis ex ecclesiis suis pulsos. Cui malo ut mederetur Gregorius, jussit synodum congregari quam habuit Domi-

nicus, Carthaginensis episcopus, omni cura incumbens ut Africanam Ecclesiam ab hac labe purgaret. Adversus eos tum temporis a Mauricio imperatore missa sunt rescripta; sed conquesti sunt Africani episcopi ea executioni non demandari. Qua de re missis Africanorum ad eum litteris certiores fecit Gregorius imperatorem, rogavitque ut severe in eos animadverteretur. Ipse vero episcopis Africanis scripsit Donatistas episcopos qui ad Ecclesiam accedebant ea lege recipiendos, ne pateret eis ad Primitum aditus.

Ita per tercentum annos et amplius in Africa duravit illud schisma, quod infausto tempore ac omine ortum; sub Constantino neque iudiciis Ecclesiasticis neque civilibus extingui potuit; sub Constante imperatore compressum, ad tempus sub Juliano recrudit, et per multos annos magnam Africæ partem implevit; donec scriptis, disputationibus et legibus imperatoriis imminutum est et ad paucos redactum, quorum infelices hæredes ad sextum aut septimum usque sæculum in aliquibus Africæ angulis latitant.

23 GEOGRAPHIA SACRA AFRICÆ

SEU NOTITIA OMNIUM EPISCOPATUUM ECCLESIAE AFRICANÆ

EX COLLATIONE CARTHAGINENSIS, NOTITIA EPISCOPORUM AFRICÆ SUB HUNERICO, EX CONCILIO CARTHAGINENSIS SUB CYPRIANO, ALIISQUE CONCILIIIS TUM AFRICANIS, TUM GENERALIBUS, AC MONUMENTIS SACRIS ET PROFANIS EXCERPTA.

Africæ descriptio.— Africæ nomen tripliciter olim et nunc acceptum legimus. Primum pro tertia orbis parte, quæ ab Asia, Isthmo vel Nili ostiis determinatur, et undequaque mari ambitur. Quo in terrarum tractu non modo provinciæ quæ mari Mediterraneo alluuntur, Mauritania scilicet, Zeugitana provincia cujus caput Carthago, Libya, et Ægyptus: sed et interiora terrarum Antiquis vix nota, Æthiopiæ appellatione designata continentur. Haud tam late patet altera Africæ acceptio, juxta quam non modo Æthiopia ab Africa secernitur, sed et hæc peculiarem diocesim, ut aiunt, constituit, ab Ægypto distinctam, et ab Oceano, scilicet Atlantico ad intimum majoris Syrtis sinum protenditur: quæ provincias Mauritaniam, Numidiam, Tripolitanam et Zeugitanam continet. Hæc autem ultima provincia proconsularis, Africæ nomine proprie donatur, quæ tertia est, eaque strictissima hujus vocis acceptio. Africa secundum mediam illam acceptionem ab Occidente et Septentrione litorum obliquo spatio mari alluitur, patetque in longitudinem latus ejus Occidentale ab Atlante ad Cotes Promontorium juxta fretum unum passuum. Inde a parte Septentrionali ab Herculei freti ostiis ad Mercurii Promontorium secundum

Plinium sunt millia passuum MXX secundum Antonini Itinerarium MCCCXXXI: sin autem soli, hoc est, sinuum et amfractuum litoris ratio non habeatur; sed tantum cœli, hoc est, si linea recta ducatur, a Cotibus ad Mercurii Promontorium millia passuum MXXX. A Mercurii Promontorio ad Syrtis minoris internum latus expositum Orienti, Polybio, Plinio et Antonino sunt CCC millia passuum. a quo non multum distant nostræ rationes. Regio quæ inter duas Syrtis interjacet versa in Septentrionem, Plinio CCL millia passuum, Antonino CCLXXX. mille passuum, secundum nos CCL mille passuum. Syrtis major, si Plinio fides, circuitus est DCXXV millia passuum, aditus autem CCXXV, circuitus CCCCL. Secundum nos aditus non plus quam CCL millia passuum. A Promontorio ad sinum intima CCX millia passuum. Ibi sunt Aræ Phileonorum qui extremus est Africæ limes. Ab Austro Africa montibus et interiori adjacet Libyæ, ac plus vel minus late patet, quo magis vel minus in mare terræ prominent. Hæc omnia in Tabula Geographica videre est.

Africæ divisio.— Dividitur autem Africa a Plinio in Mauritanias duas (Tingitanam, et Cæsariensem) Numidiam et Zeugitanam quæ Africa proprie dicitur

ac in duas distribuitur, quarum una dicitur Byzacena, altera Tripolitana. In veteri Notitia Africæ Constantii imperatoris, ut ferunt, temporibus facta, sic describitur et dividitur Africa: *Vergentem ad Austri terram invenies terram Mauritaniam, cujus homines barbari quantum ad vitam et mores, Romanis tamen subditi..... Et inde post Mauritaniam Numidia provincia.... Proxima huic provinciæ Africæ regio in omnibus dives occurrit.* Apud Ptolemæum ac Pomponium Melam Africa quoque dividitur in tres tantum partes, Mauritaniam, Numidiam et Africam stricte sumptam, sub qua comprehenduntur Byzacena et Tripolitana.

Hæc quoque fuit antiquissima Ecclesiæ Africanæ divisio, ut testis est omni exceptione major D. Cyprianus in epistola edit. Oxon. 48, ad Cornelium, ubi limites et partes Africanæ Ecclesiæ sic describit: *Sed quoniam latius fusa est nostra provincia: habet enim Numidiam et Mauritanias duas coherentes.* In concilio Carthaginensi de iteratione baptismi sub eodem Cypriano habito, cum in unum Carthagini convenissent **24** Episcopi plurimi ex provincia Africa, Numidia, Mauritaniam: quibus constat jam tum Ecclesias istarum provinciarum unum corpus Ecclesiarum constituisse et in quatuor provincias Ecclesiasticas fuisse tum divisas.

Nihil aut parum videtur Constantini imperatoris temporibus in ea divisione Africæ immutatum; nam is in epistola ad Cæcilianum Carthaginensem, quæ refertur ab Eusebio l. x Hist. Eccl., c. 6, quatuor item provincias Africæ enumerat his verbis: *Quandoquidem placuit nobis ut per omnes provincias Africæ, Numidiæ, et utriusque Mauritanie.* Nihilominus idem in epistola ad Ablavium de Arelatensi concilio, Tripolitana addit provinciam, et Numidias plurali numero enuntiat, Ablavio injungens ut *Cæcilianum cum aliquibus ex his quos ipse delegerit, sed et de Byzacena, Tripolitana, Numidiarum et Mauritaniarum provinciis singulos quosque cum aliquibus ex suis quos putaverint eligendos Arelatem mittat.* Ibi Tripolitana statui videtur tamquam Africæ provincia a quatuor aliis jam tum distincta. Licet autem Numidiarum hic et alibi in plurali fiat mentio, non propterea tamen existimandum est duas fuisse provincias Numidiæ, seu civiles, seu Ecclesiasticas. Nam e duabus Numidiis una semper coaluit provincia, quæ unam tantummodo Metropolim urbem et unum Primatem habebat, ut constat ex concilio Milevitano anni 402, in quo statuitur ut *Archivus Numidiæ et apud primam sedem sit et in Metropoli, id est, Constantina.* Ecce unam Metropolim et unum Primatem totius Numidiæ. Et ne quis dicat de una tantum Numidia hic agi: in concilio Carthaginensi anni 397: *Crescentianus dicitur primæ sedis Numidiarum Episcopus:* in Græco *πρώτης καθίδρας τῶν δύο Νομηδιῶν.* S. Augustinus ep. lxx ad Victorinum agens de contentione quæ erat inter duos episcopos circa Primatum Numidiæ, omnes episcopos Numidiæ uni paruisse Primati supponit. Sunt qui Sitifensem Mauritaniam,

A quæ deinceps a Numidia avulsa provinciam peculiarem constituit, alteram fuisse e duabus Numidiis censeant. Sed in concilio Carthaginensi anni 416, diserte distinguuntur Numidiæ duæ a Mauritanii Sitifensi et Cæsariensi.

Circa tempora Theodosii imperatoris Africa in sex est divisa provincias, quæ a Sexto Rufo, et in Notitia imperii enumerantur, suntque Africa stricte sumpta, sive proconsularis provincia, Numidia, Byzacium, Tripolis, Mauritania Sitifensis, et Mauritania Cæsariensis. Tingitana vero ab Africa avulsa Hispaniæ attributa est. Eandem divisionem provinciarum et formam induit Ecclesiastica πολιτεία, ut ex conciliis ex universis Africæ provinciis congregatis notum est, in quibus sex illæ provinciæ enumerantur.

B Sunt qui Sitifensem provinciam existiment non ante annum 419, inter Ecclesiasticas Africæ provincias locum peculiarem obtinuisse et Primatem habuisse, idque ex canone 17 concilii Carthaginensis hujus anni. Sed hi oppido falluntur. Nam in concilio Carthaginensi anni 397, legati Mauritanie Sitifensis, provinciæ suæ nomine leguntur Carthaginem venisse ad concilium et omnia postulata detulisse: quod solis provinciis quæ primas sedes habebant licebat, ut constat ex canone 18 Cod. Afric. In epistola Augustini ad Victorinum, quæ nunc 59, anno 401 scripta, diserte habetur non tantum duas esse Mauritanias, sed utramque suam habere Primatem: *Legi, inquit, in eadem tractatoria etiam ad Mauritanias esse scriptum, quas provincias scimus habere Primates.*

C Anno 402 Nicetius Sitifensis, qui concilio Milevitano interfuit, vocatur Episcopus primæ sedis Mauritanie Sitifensis. Anno 405, Lucianus et Macrianus Sitifensis provinciæ Episcopi, legatione funguntur in concilio Carthaginensi. Anno 407, separatim enumerantur Sitifenses episcopi ut provinciæ a cæteris diversæ. Anno 411, in collatione Carthaginensi seorsim enumerantur sex provinciæ, et inter eas Sitifensis: *Præsto sunt universi de omnibus scilicet provinciis Africanis, id est, de provincia Proconsulari, de provincia Byzacensi, de Numidia, de Mauritanii Sitifensi et Cæsariensi et de Tripolitana provincia.* Et cap. 72 coll. Carthag. dici: *Si de numero dubitatur, eant provinciales ad Mauros, eant ad Numidas, eant ad Byzacenos, eant quoque ad Tripolitanos, eant ad Provinciam Proconsularis.* Anno 418, legati eliguntur ex hac provincia qui Carthagini demorentur. Demum initio concilii anni 419, legati Sitifensium nomine præsentibus adsunt concilio antequam canon 17 fuisset exaratus. Nihil ergo absurdum quam fingere tum primum in hoc concilio Mauritaniam Sitifensem, diversam a Cæsariensi provinciam Ecclesiasticam constituisse. Quod spectat ad canonem 17, concilii Carthaginensis anni 419, in codice canonum Ecclesiæ Africanæ sic habetur: *Placuit ut Mauritania Sitifensis, ut postulavit, Primatem provinciæ Numidiæ, ex cujus cætu separatur, ut suum habeat Primatem: quem consentientibus omnibus primatibus provinciarum Africanarum, et omnibus episcopis, propter longin-*

qu coastem habere permissa est. Ita lectus iste canon, A
 Sitifensem provinciam Primato suo spoliaret, eam-
 que Primati Numidiæ subiceret, quod a Sitifensis
 provinciæ legatis postulatum, aut a synodo decretum
 esse nemo dixerit. Aliter porro legitur iste canon
 in duobus manuscriptis in hac sententiam: *De pri-
 matu Mauritanie Sitifensis. Primatem vero proprium
 cum Mauritanie Sitifensis episcopi postularent, omne
 concilium episcoporum Numidiæ, consentientibus om-
 nibus primatibus vel universis episcopis provinciarum
 Africanarum, propter longi itineris novitatem, prima-
 tem habere permissa est. Cum consilio Carthagenensis
 Ecclesie factum est.* Eodem modo Ferrandus hunc
 canonem legit, ita hujus decretum exponens in bre-
 viatione Canonum c. 82: *Ut Primatem proprium
 Mauritania Sitifensis habeat.* Sed ita intelligendus B
 est iste canon, non quasi tum primum Primatem ha-
 buerit provincia Sitifensis, cum contrarium ex dic-
 tis aperte constat; sed hoc sensu quod tum fuerit
 confirmatum ipsi istud juris concilii decreto, idque
 consentientibus episcopis Numidiæ qui huc usque
 reclamaverunt. Hinc forte in epistola concilii Cabar-
 sussitani, quod anno 393 a Donatistis celebratum
 est, unius tantum Mauritanie fit mentio, ita: *Sanctis-
 simis fratribus atque collegis per universam Africanam,
 hoc est provinciam Proconsularem, Numidiam, Mau-
 ritaniam, Byzacenam et Tripolim constitutis.* Sed, uti
 jam observatum a nobis est, concilio Catholicorum
 anni 397, ac cæteris deinceps adfuerunt Sitifensis
 Mauritanie Legati tamquam provinciæ Africanæ ab
 aliis diversæ, suumque Primatem habentis. Quam
 C
 quam autem Tingitana Hispaniæ foret attributa, at-
 que inter provincias Africanæ non amplius numeretur,
 in istis conciliis attamen hujus provinciæ episcopi
 accensebantur episcopis Mauritanie Cæsariensis, ut
 constat ex Notitia Episcoporum Africanæ sub Hunerico
 digesta, in qua Tingitanæ provinciæ episcopi sub
 Cæsariensi Mauritania recensentur. Hinc verisimile
 est Tingitanas ecclesias semper ad Africanam per-
 tinuisse: unde in epistola Siricii ad Himmerium
 Tarraconensem, Hispaniarum provinciæ quinque
 tantum enumerantur: Tarraconensis, Carthagenen-
 sis, Bætica, Lusitania, 25 et Gallecia, nec ulla Tingi-
 tanæ fit mentio. Demum Justinianus imperator re-
 cuperata Africa anno æræ vulgaris 534, Constitu-
 tione sua, quæ exstat in codice Instit., leg. 1 tit. 27
 hanc regionem in pristinum statum restituit et in
 sex dioceses partitus est, Tingitanam, Carthaginem,
 Byzacium, Tripolim, Numidiam, Mauritaniam, qui-
 bus Sardiniam adiecit.

De Primatibus Africanæ. — Unicuique provinciæ suus
 erat in Africa Primas, verum non ut in aliis orbis
 partibus Ecclesiasticæ Metropoles Metropolibus ur-
 bibus affixæ erant, sed illic tota Metropolitanæ epi-
 scopi auctoritas seniori episcopo provinciæ defereba-
 tur, si Carthaginensem sedem excipias, quæ non
 tantum provinciæ proconsularis certa Metropolis
 erat, sed et totius Africanæ Occidentalis caput. Atque
 hinc non dicebantur vulgo Metropolitanæ, sed Pri-

mates, ut sæpe sæpius vocantur in conciliis Africa-
 nis, Metropoleon nomine Metropolibus civilibus ser-
 vato. Hinc Primates non semper ejusdem sedis epi-
 scopos fuisse comperimus, sed diversarum. Sic
 Numidiæ Metropolitanus Cypriani tempore erat Nova-
 tus Thamugadensis, ut constat ex concilio Cypriani,
 Anno 305, Secundus Tigitianus ex Optato. Anno 395,
 Megalium Calamensis ex Augustino. Anno 397, Cres-
 centianus alterius sedis episcopus ex concilio Cartha-
 genensi. Anno 401 et 402, Xantippus Tagosensis ex
 Augustino. Anno 411, Silvanus Summitanus ex col-
 latione Carthagenensi. Anno 418, Valentinus Vaia-
 nensis. Anno 484, Felix Berceritanus ex catalogo
 episcoporum Catholicorum Africanæ sub Hunerico. Si-
 militer Byzacenæ provinciæ Primas tempore Cypriani
 Polycarpus Adrumetinus. Circa tempora collationis
 Carthagenensis Mizonius Zellensis. Anno 417, Lato-
 mius Tenitanus. Anno 418, Donatianus Teleptensis.
 Tempore Hunerici Nobasinnensis episcopus. Mauri-
 tanie Cæsariensis Primas in collatione Carthagenensi
 est Martinus Taborensis. In catalogo episcoporum
 Africanæ sub Hunerico Glorinus Juncensis. Mauritanie
 Sitifensis anno 402 Nicetius Metropoleos civilis
 episcopus, sed in collatione Novatus ejusdem sedis
 episcopus nullam habet prærogativam, et anno 408,
 legatus est nomine provinciæ suæ, non igitur præses
 concilii et Primas. At tempore Hunerici Primas est
 Rufinus Tamallumensis. Ex quibus abunde constat
 Primatum seu Metropolitanum jus in Africa non fuisse
 annexum Metropolim civili, sed antiquitati episcopi,
 C
 et sic Metropolim ecclesiasticam fuisse sedem senio-
 ris episcopi.

Idipsum non obscure testatur Augustinus, cum
 querit a Profuturo epist. cxxlix, nunc xxxviii, quis
 Megalii Calamensis in Primatu successor sit. *Succes-
 sorem Primatus ejus nosse volumus,* et ep. cclxi, nunc
 cccxix (si tamen ejus est hæc epistola quam multi
 eruditi in dubium revocant) scribit ad Cælestinum,
 Prisco provinciæ Cæsariensis episcopo episcopatum
 esse relictum, ea tamen conditione, ut ipsi non pa-
 teret aditus ad Primatum sicut cæteris: *Clamet, in-
 quit, Priscus, provinciæ Cæsariensis episcopus, aut ad
 Primatum locus sicut cæteris et mihi patere debuit,
 aut Episcopatus mihi remanere non debuit.* Unde luce
 elarius infertur Primatum omnibus Africanis epi-
 scopis patuisse, nec Metropolim civili annexum fuisse,
 quandoquidem Cæsariensis antistes, qui Metropoleon
 civilis episcopus erat, non privatur jure Metropoliti-
 co Ecclesiastico, sed aditus ei ad jus Metropolitanum
 intercluditur. Epistola cxxvii, quæ nunc est lxx,
 excusat se Augustinus, quod ad concilium Numidiæ
 vocatus a Victorino, non venerit, eo quod senex
 Xantippus Tagosensis, rectius Tagorensis, Prima-
 tum sibi vindicaret; proinde et jus convocandi con-
 cilii. Quod si Metropolitanica jura urbi fuissent annexa,
 de Primatu nulla potuisset inter episcopos esse diffi-
 cultas, cum manifestum foret, quæ urbs esset Numi-
 diæ Metropolis. Ut autem liquido constet contentio-
 nem tantum fuisse de antiquitate episcopi, non autem

de urbis dignitate, consulenda est concilii Milevitani anni 402 definitio, cui ipse Xantippus aderat Primatus Numidiæ jure fruens, ut videre est can. 53 concilii vulgo Africani. Hæc autem definitio ejusmodi est, cap. 56 : *Placuit ut quicumque deinceps ab episcopis ordinantur per provincias Africanas, litteras accipiant ab ordinatoribus suis manu eorum conscriptas continentes consulem et diem, ut nulla altercatio de posterioribus vel anterioribus oriatur.* Ex his intelligere est totam inter episcopos Africanos dignitatem ab antiquitate episcopatus fuisse repetitam; nullatenus autem ab urbis magnitudine aut dignitate. Speciatim vero de Numidia idem constat ex canone 53 in quo statutum est, *ut matricula, et Archivus Numidiæ apud primam sedem sit, et in Metropoli, id est, Constantina.* Ecce apertam distinctionem Metropoleis civilis, et Ecclesiasticæ: propterea auctor Vitæ S. Fulgentii, c. 29, testis est, Fulgentium in concilio Juncensi, Quodvultdeo in contentione de Primatu prælatum, jus suum illi postea cessisse, quo relato subdit auctor iste: *Ubi sunt nunc illi quibus eminenti super cæteros dominantur affectus, qui se etiam suis prioribus anteponunt, indebita sibi privilegia vindicantes? Ecce beatus Fulgentius nec primatum quem meruit, defendere voluit.* Primatus ergo apud Africanos episcopos ipsius Fulgentii tempore prioribus debebatur, nec ulli sedi annexus erat. Demum Victor Tunonensis in chronico refert Boetio, Byzaceno defuncto, Primasium Adrumetinum damnationi trium capitulorum consensisse ut primatus jure frueretur. Hic mos in Africa permansit usque ad tempora Gregorii Magni. Nam is lib. 1, epist. LXXV, ad episcopos Numidiæ statuit: *Ut illorum consuetudo de primatibus constituendis, cæterisque capitulis immota maneat, exceptis his qui ex Donatistis ad episcopatum perveniunt, quos provehi ad primatus dignitatem etiam cum ordo clericorum eos ad locum eumdem deferat, modis omnibus prohibet.* Igitur tempore Gregorii inter Africanos Primatus non erat sedibus annexus, sed eo antiquiores omnes episcopi indiscriminatim fruebantur, exceptis iis qui fuerant hæretici, quos ab hoc jure excidere vult Gregorius: quemadmodum olim Augustino teste ab eo exciderat Priscus.

Quin etiam in Provincia proconsulari summus honos habebatur antiquiori episcopo, licet eum præcederet Carthaginensis episcopus totius Africæ primas. Sic in concilio Carthagineensi II, Victor Aberitanus, et in tertio ejusdem nominis episcopus Pupianensis, cæteris, excepto Carthagineensi, præferuntur: et de hoc Victore hæc ait Epigonius, c. 54 cod. can. Eccl. Afric. : *Ætate pater, et ipsa promotione antiquissimus, vir laudabilis, frater et collega noster Victor vult hanc petitionem generalem omnibus effici.*

Uno verbo in Africa tum honor, tum dignitas, tum etiam jura et privilegia episcoporum tribuebantur antiquitati episcopatus, non autem Ecclesiæ cui præerant dignitati. Id constat ex dictis, præcipue vero ex epistola Augustini 59, in qua queritur se tertium nominatum, qui haud ita pridem episcopus erat,

A cæterisque qui antiquiores erant, præpositum: *Quæ res, inquit, et aliis injuriosa est satis, et mihi invidiosa: idque luculenter confirmatur 26 ex can. 50 concilii Africani supra relato.*

Carthaginensis Antistitis prærogativæ. — Cæterum ab hac lege semper excipiendus Carthaginensis antistes, qui universæ Africæ Primas erat et Exarchus, seu, ut ita loquar, Patriarcha. Diu ante ipsummet Cyprianum Agrippinus hoc jure fruebatur, is enim a Cypriano reliquorum episcoporum præses fuisse inveniatur: *Quod quidem, inquit, cum cæteris episcopis qui illo tempore in provincia Africa et Numidia Ecclesiam Dei gubernabant, statuit.*

Maxima quoque hujus sedis privilegia et jura in epistolis Cypriani elucent: sic ep. XLV, totam Africam provinciam suam vocat: *Quoniam, inquit, latius fusa est nostra provincia, habet Numidiam et duas Mauritanias sibi cohærentes.* Hinc ex universis Africæ provinciis consulitur, et respondet veluti præcipuam auctoritatem habens, ut videre est ep. LIX, LXI, LXX, LXXI, LXXIII et præsertim LXV.

Post hæc tempora illa Carthaginensis episcopi dignitas non imminuta, ut videre est ex omnibus conciliis Africanis, quæ ad hujus episcopi nomen fiebant, et quibus ille, licet cæteris junior, præsidebat, ac omnium quæ gerebantur, auctor et caput erat: si quæ scribendæ erant epistolæ a conciliis, eas dictabat; iis omnium nomine subscribebat: ad hujus etiam concilium ex omnibus Africæ provinciis et synodis provocabatur, ut regulæ Ecclesiasticæ per totam Africam observarentur, utque fides illibata servaretur, invigilabat: diem Paschæ universis Africanis ipse nuntiabat, ut constat ex canone 51 codicis Africani: uno verbo, curam ac sollicitudinem omnium Ecclesiarum Africanarum ipse gerebat. Unde Aurelius episcopus can. 55 cod. Afric. ait, *se multarum Ecclesiarum, et ordinandorum curam sustinere....* Et postea, *cunctarum se Ecclesiarum, dignatione Dei, sollicitudinem sustinere;* quapropter conceditur ei ibidem, *ut unde vellet, et de cujus nomine fuisset conventus, pro desiderio cujusque Ecclesiæ ordinaret episcopum.* Hinc tenebatur provincias omnes Africæ visitare, ut intelligitur ex canone concilii Carthaginensis anni 397, in cod. Canonum Ecclesiæ Africanæ, c. 52, ubi *Honoratus et Urbanus Legati provincie Mauritanie Sitifensis alunt in concilio Hipponensi constitutum esse singulas provincias tempore concilii visitandas esse: et rogant Aurelium ut dignetur etiam hoc anno vel alio Mauritaniam provinciam visitare.* Quibus Aurelius respondit: *Tunc de provincia Mauritania, propterea quod in finibus Africæ posita sit, nihil statuius, siquidem vicinæ sunt barbarico, sed præstet Deus ut ex abundantia non pollicentes venire possimus ad vestram provinciam. Cogitare enim debetis, fratres, quia hoc sibi, et Tripolitani, et Arzugitani fratres potuerunt exigere, si ratio pateretur.*

Hic fortasse alicui veniet in mentem hæc quæstio, utrum melius et convenientius Metropolitanæ dignitas antiquitati, quam urbi fuerit affixa, de qua quid sen-

tiam, hic mihi videtur aperiendum. Censeo ergo, A salvo aliorum iudicio, longe satius esse ut Metropolitica dignitas urbi annexa sit quam antiquitati sacerdotii: cum enim alicui sedi affixa est, is ad eam eligitur qui huic dignitati sustinendæ par esse possit. At ubi ad omnes passim antiquitatis iure defertur, tunc ad minus idoneos pervenire potest. Præterquam quod senectus minus apta est ferendis laboribus, et illo caret animi ac corporis vigore qui in Metropolitanano maxime desideratur. Itaque prudenter omnino Gregorius, lib. 1, epist. LXXII, scribit ad Gennadium Patricium et Exarchum Africæ, ut *Concilium Catholicorum admoneat, ut primatem non ex ordine loci postpositis vitæ meritis faciat. Quoniam apud Deum non gradus elegantior, sed vitæ melioris actio comprobatur: ipse vero Primas non passim, sicut moris est per villas, B sed in una juxta eorum electionem civitate resideat.* Idem tamen Africanus epist. LXXV, consuetudinem, quæ nihil contra fidem Catholicam usurpare dignoscitur, immotam permanere concedit, sive de primatibus constituendis, etc.

Ut ut sit, fruebatur Carthaginensis antistes non tantum honoris sed et dignitatis ac auctoritatis prærogativa in universas Africæ provincias, ac speciatim primas erat provinciæ proconsularis, quæ inter alias prima censebatur. Hæc inter provincias Africanas media clauditur ab Ortu et Septentrione, elago Africo. Ab Occidente dividitur a Numidia linea ducta ab ostiis Rubricati fluminis ad Mustim, ubi fluvium Bagradam attingit, et inde retro versus Occidentem ducta ad Narragaram, atque hinc ad Ammederam, C ubi rursus Bagradam fluvium attingit et secat usque ad Capsam oppidum Numidiæ versus Meridiem. Ab Oriente et Meridie a Byzacena separatur linea ducta ab Uzita usque ad fluvium Bagradam. Tria habet Promontoria, Candidum, Apollinis adversum Sardiniam, et Mercurii adversum Siciliæ, quæ in altum procurrentia duos efficiunt sinus.

NUMIDIA, Numidarum olim regnum, Masinissæ clara nomine, Metagonitis terra a Græcis appellata, Numidæ vero seu Nomades a permutandis pabulis Mapalia sua, hoc est, domos plaustris circumferentes. Ab Oriente adjacet provinciæ proconsulari, a qua superius descripta linea distinguitur. A Septentrione mari alluitur. Ab Occidente terminatur linea ducta ab Ampsagæ fluvii ostiis versus meridiem usque ad Maximianum oppidum. Ab Austro habet Libyam interiorem. Hujus provinciæ Metropolis civilis Cirta colonia, quæ Constantina dicta est et etiamnum dicitur.

BYZACENA provincia appellatur Regio fertilitatis eximie. Ab ortu habet fluvium Tritonem: ab Occidente Numidiam juxta lineam superius expositam: ab Austro Libyam interiorem. Hujus urbs præcipua Adrumetum.

TRIPOLITANA provincia a flumine Tritone et minore Syrti usque ad aram Phileni extenditur: mari alluitur a Septentrione: ab Occasu Tritone flumine finitur: a Meridie desertis Libycis.

MAURITANIA SITIFENSIS habet ab ortu lineam ductam ab Ampsagæ fluminis ostiis versus Meridiem usque ad Maximianum oppidum.

Adjacet ad Occidentem Sitifensi CÆSARIENSIS, quæ a Tingitana flumine Malva distinguitur: a Sitifensi linea ducta a promontorio Occidentali Numidici sinus, ubi sita est urbs Vabar usque ad oppidum Tubunas oblique in Orientem ad flumen Uzar prope Zaratha. Sitifensis caput est urbs Sitifis, Cæsariensis Julia Cæsarea.

MAURITANIÆ TINGITANÆ limites, ab ortu Malva fluvius: ab occasu mare Atlanticum: a Septentrione fretum Herculeum et mare Mediterraneum: a Meridie montes Atlantici. Tingis hujus provinciæ urbs præcipua.

Multitudo episcopatum in Africa. — Totus ille tractus et antequam Romanis pareret, et postea innumeros fere incolas habuit. In eo civitates, oppida, municipia, castella, vici, tum indigetum, tum colonorum in magno numero fuere, et tam soli fertilitate ac frugum ubertate quam mercaturæ 27 commercio prædives exiit. Hinc tanta Christianorum in his locis multitudo, ad quos regendos Episcopi plurimi sunt constituti, et quidem longe plures ac frequentiores quam in quibuslibet aliis orbis Christiani partibus. Nam in his, episcopi in magnis tantum urbibus constitui consueverant, non autem in vicis aut villis et in modicis civitatibus, quod concilii Laodiceni canone 57, et Sardicensis canone 7, cautum est. At lex ista in Africa non obtinuit, ubi non tantum in magnis civitatibus, sed in cunctis oppidis ac nonnumquam in vicis et castellis ordinati leguntur episcopi: quam episcopatum sedium multitudinem jam a primis Ecclesiarum Africanarum initiis exortam auxit Catholicorum ac Donatistarum æmulatio. Sane cum in collatione Carthaginensi diei 1, cap. 181, Alypius Ecclesiæ Catholicæ episcopus admonisset nonnullos ex episcopis Donatistis in villis et in fundis esse episcopos ordinatos, non in aliquibus civitatibus, regessit hoc ipsum in Catholicos Petilianus Donatista inquis: *Sic etiam tu multos habes per omnes agros dispersos.* Et in hac collatione frequenter utrinque objectum est Episcopos de novo in multis locis ab utraque parte constitutos, ut numero vincerent adversarios. Ipse Augustinus cum diæcesim suam nimis extensam esse existimaret, in castello Fussalensi, quod 40 millibus ab Hippone regio distabat, episcopum ordinandum curavit, ut docet ep. CCLXI. Sed ne inde turbæ et dissensiones nascerentur, concilium Carthaginense ita statuit can. 5, *ut diæceses quæ nunquam habuerunt episcopos, non habeant: et illa diæcesis quæ aliquando habuit, habeat proprium..... Et si accedente tempore, crescente fide populus Dei multiplicatus desideraverit proprium habere rectorem, ejus videlicet voluntate in cuius potestate est diæcesis constituta, habeat episcopum.* Non vetat ista lex ne crescente numero fidelium novus episcopatus erigatur, sed ne id fiat nisi ex consensu et voluntate episcopi ad cuius diæcesim

• pertinebat locus qui ad sedis episcopalis dignitatem evehitur. In concilio Carthaginensi anni 497, canone 53 Cod. Afric. conquestus est Epigonius: *Quod quamvis multis in conciliis statutum fuerit a cœtu sacerdotali, ut plebes quæ in diœcesibus ab episcopis retinentur, quæ episcopos numquam habuerunt, non nisi cum voluntate ejus episcopi a quo tenentur, proprios accipiant rectores episcopos. Attamen nonnulli dominatu quodam adepto communionem fratrum abhorrent, vel certe, cum depravati fuerint, quasi in quadam arce tyranica sibi dominatum vindicant, et tumidi ac stolidi adversus episcopum suas cervices erigunt, vel conviciis sibi concinnantes plebem, vel persuasu maligno et illicito favore eosdem volunt sibi collocare rectores. Quod quidem insigne mentis tuæ tenemus votum, inquit, frater religiose Aureli, qui hæc sæpe oppressisti non curando tales petitores, sed propter eorum malos cogitatus, et prave continuata consilia hoc dico, non debere rectorem accipere eam plebem, quæ in diœcesi semper subjacuit, nec unquam proprium episcopum habuit. Quapropter si universo sanctissimo cœtui placet hoc, quod prosecutus sum, confirmetur. Aurelius episcopus dixit. Fratris, et consacerdotis nostri prosecutioni non obsisto: sed hoc me et fecisse, et facturum esse profiteor circa eos sune, qui fuerint concordēs, non solum circa Ecclesiam Carthaginensem, sed circa omne sacerdotale consortium. Sunt enim plerique conspirantes cum plebibus propriis, quas decipiunt, ut dictum est, earum scalpentes aures, blandi ad seducendum, vitiosæ vitæ homines, vel certe inflati, et ab hoc consortio separati, qui putant propriæ plebi incubandum, et nonnumquam conventi ad concilium venire detrectant: sua forte ne prodantur flagitia metuentes. Dico, si placet, circa hos, non tantum diœceses non esse servandas, verum et de propria ecclesia, quæ illis male fuerit, omnimodo adnitendum ut etiam auctoritate publica rejiciantur, atque ab ipsis principalibus cathedris removeantur. Oportet enim, ut qui universis fratribus, ac toto concilio inhæserit, non solum suam jure integro, sed et diœceses possideat. At vero, qui sibimet putant plebes suas sufficere, fraterna dilectione contempta, non tantum diœceses amittant, sed ut dixi, etiam propriis publica careant auctoritate, ut rebelles. Honoratus et Urbanus episcopi dixerunt. Summa provisio sanctitatis tuæ cohæsit mentibus singulorum, et puto, omnium responsione ea quæ prosequi dignatus es, roboranda. Universi episcopi dixerunt, placet, placet. Et iterum in eodem Concilio can. 56: Honoratus et Urbanus episcopi dixerunt. Audivimus constitutum, ut diœceses non mereantur episcopos accipere, nisi consensu ejus, sub quo fuerant constitutæ, sed in provincia nostra cum aliqui forte in diœcesi, concedente eo episcopo, in cujus potestate fuerant constitutæ, ordinati sunt episcopi, etiam diœceses sibi vindicant, hoc et corrigi charitatis vestræ judicio, et inhiberi de cætero debet. Epigonius episcopus dixit. Singulis episcopis servatum est quod decebat: ut ex massa diœcesium nulla carperetur, ut proprium episcopum habuisset, nisi ipse consensum adhibuisset concedendi. Sufficiat*

A enim si concesserit, ut eadem diœcesis permessa proprium tantum episcopum habeat, cæteras sibi non vindicet diœceses, quia exempla de fasce multarum sola meruit honorem episcopatus suscipere. Aurelius episcopus dixit: Non dubito charitati vestræ omnium placere, eum, qui in diœcesi concedente episcopo, qui matricem tenuit, solam eandem retinere plebem, in qua fuerat ordinatus. Quoniam igitur universa arbitrator fuisse tractata, si omnia cum animo vestro convenerunt, sermone vestro cuncta roborate. Universi episcopi dixerunt: Omnia nobis hæc placuerunt, et hæc nostra subscriptione firmavimus, et subscripserunt. Aurelius episcopus Ecclesiæ Carthaginensis huic decreto consensi, et prælecto subscripsi, similiter et cæteri episcopi subscripserunt.

B Ex dictis duo colliguntur. Primum in Africa episcopos constitutos fuisse non tantum in magnis civitatibus, sed in omnibus oppidis, imo et in vicis atque castellis. Alterum, facile novos episcopatus erectos in diversis locis crescente numero fidelium, modo consentiret episcopus ad cujus diœcesim locus pertinebat. Hinc tanta episcoporum in Africa multitudo. Et quidem secundi sæculi initio Agrippinus Carthaginensis episcopus concilium habuit Carthagini plurimorum episcoporum ex Africa et Numidia: ut Cyprianus in epistolis 71, ad Quintum et 73, ad Jubaianum testatur. Numerum non exprimit. At sanctus Augustinus lib. de unico Baptismo contra Petilianum, septuaginta fuisse innuit his verbis: *Nam illud quod adjungit de episcopo Carthaginensi Agrippino, de inclyto martyre Cypriano, de septuaginta Præcessoribus Cypriani, quia hoc fecerunt et fieri præceperunt.* Sub Donato Cypriani antecessore in concilio nonaginta episcoporum damnatus Privatus Lambesitanus, ut Cyprianus testis est epist. 59. Sub Cypriano tria habita sunt concilia numerosa de baptismo hæreticorum. In duobus adfuerunt septuaginta episcopi, ut testatur ep. ad Jubaianum, et in tertio interfuisse leguntur octoginta septem, præter quos longe plures abfuisse verisimile est. At duo sunt monumenta e quibus numerus episcoporum Africae certo erui potest. Primum est collatio Carthaginensis, in qua Catholici sic eorum numerum incunt: subscripserunt mandato episcopi ducenti sexaginta sex, aderant præsentēs viginti; abesse dicuntur centum 28 et viginti, ac viduatæ præterea Ecclesiæ sexaginta quatuor; ex quibus exurgit numerus quadringentarum septuaginta sedium episcopaliū in Africa. Alterum est notitia episcoporum Afrorum sub Hunerico, quæ numerat episcopos quadringentos sexaginta sex, quibus si octo demas Sardiniaepiscopos, cæteri omnes ad Africam pertinent.

Post recuperatam a Justiniano imperatore Africam, Reparatus concilium habuit universale Africae, in quo adfuerunt episcopi 217, quod argumento est ex ingenti illo episcopatum numero, multos adhuc ex hoc tempore superfuisse. In concilio Lateranensi sub Martino epistolæ synodicae Patrum provinciae proconsularis subscripserunt episcopi 69 ex ista pro-

vincia : et Byzacenorum epistolæ synodicæ 46 episcopi. At ejectis ex Africa Romanis per Saracenos, tristissima fuit Ecclesiæ Africanæ facies, et pauci admodum in ea fuerunt episcopi; ita ut Gregorii VII tempore vix tres habuerit episcopos, ut ex hujus epistolis colligitur, præsertim l. III, ep. 19, scripta anno 1076, ubi ait pervenisse ad aures suas : *quod Africa quæ pars mundi esse dicitur, quæque etiam antiquitus, vigente ibi Christianitate, maximo episcoporum numero regebatur, ad tantum periculum devenerit, ut in ordinando episcopo tres non habeat episcopos.* Ibidem ait, se nuper manum alicui imposuisse, qui secundus esset episcopus; et cum tertium expostulerent ut per eos alii ordinari possent, scribit in ep. XX, ad clerum et populum Hipponensem, et XXI, ad Azir regem Mauritanicæ, Servandum presbyterum ad se ex Africa missum ad eorum preces episcopum esse consecratum.

Sed ut ad felicia illa Africanæ Ecclesiæ tempora redeamus, nos ex veteribus monumentis nomina sextentorum nonaginta episcopatum in Africa erui-mus : in provincia proconsulari scilicet 136, in Numidia 155, in Byzacena 135, in Mauritania Cæsariensi et Tingitana totidem : in Sitifensi 46, in Tripolitana 5, incertæ provinciæ 78, ex quibus exurgit numerus 690. Sicut autem omnes episcopales sedes Africanæ his comprehendi affirmare non possum, ita nec ausim asserere hæc omnia loca uno ex eodem tempore simul sedes episcopales fuisse, sed nullus est ex iis qui non aliquando episcopum habuerit, ut ex monumentis Ecclesiasticis colligitur. Quamquam autem plerarumque sedium episcopalium provincia detecta fuerit, longe minor est numerus earum, quarum certus situs in Tabula Geographica potuit assignari. Nam 257 tantummodo locorum episcopalium positionem certam deprehendere potuit auctor tabulæ quantumvis sagax et in his rebus versatus : ex iis exstant, in Proconsulari 52, in Numidia 71, in Byzacena 51, in Mauritania Cæsariensi 51, in Sitifensi 46, Tripolitanae vero quinque urbes episcopales notæ. Atque ut lector statim intelligat, quæ sedes in tabula locatæ sint, ex asteriscum habent præfixum, ne frustra laboret in perquirendis iis quæ locum suum in tabula non habent.

Cæterum longe majorem quam ii qui ante nos ea de re scripserunt episcopatum singulis provinciis assignatorum numerum invenimus : longe plurium etiam situm deprehendit et notavit auctor tabulæ. Multos errores sustulimus, Episcopatus plures in unum compactos divisimus, eundem sæpius sub diversis nominibus repetitum, unum sub vero nomine sortiri locum iussimus, subdititia nomina sustulimus, mendosa aut perperam scripta emendavimus. Quantum autem in his perfecimus, intelliget quisquis voluerit notitiam nostram cum Caroli a S. Paulo notitia comparare. Nolim hujus viri eruditioni et labori quidquam detractum : at affirmare ausim in ejus notitia et tabula plusquam ducentos esse errores in quos non impegimus. Nec propterea opus

A nostrum numeris omnibus absolutum et erroribus vacuum audemus affirmare. Scimus quam pronum sit et facile in his rebus labi, etiam viris doctissimis et in rebus hujusmodi versatissimis. Exemplo erit viri eruditissimi Holstenii in hoc negotio lapsus, qui inter episcopatus Africanæ numerat Vicum-nigratem : *Vicus*, inquit, *Nigras* in territorio *Vagensi Vici-nigras* episcopus *Gennadio*; *De illustribus Scriptoribus* c. 73. At hic legitur legique debet : *Asclepius* in *Vagensi (seu Baiensi) territorio vici non grandis Episcopus*. Si qui mss. codices aliter habeant, ut observat, mendosos esse nemo non videt. Quis enim audivit hujusmodi nomen *Vicus-nigras*? Erat equidem in Africa sedes *Nigrensium majorum*; sed *Vicus-nigras* monstrum est et figmentum. Ita etiam *Duedem-sai* positum pro *a Senensalis*, ut feliciter restituit *Baluzius*; *Felicianentensis* pro *Feliciani Utinensis*; *Vivensis* pro *Vinensis*, et alia multa quæ referre longum esset.

Sed antequam singulorum episcopatum notitiam exhibeamus, de Carthaginensis urbis fortuna et situ, necnon de hujus Ecclesia et episcopis pauca præmittere operæ pretium esse duximus.

Historia urbis Carthaginensis. — *CARTHAGO*, in provincia proconsulari notitiæ num. 1, Græcis *καρχηδών* urbs notissima, quam alterum post Romam orbis terrarum decus appellat Solinus Polyhistor. A Tyriis conditam esse conveniunt omnes, sed circa conditorium nomen et tempus quo condita est variant scriptores, ut advertit Appianus. A Zoro et Carchedone conditam scribunt Philistus apud Eusebium, Stephanus de urbibus, et Appianus. Romani et Carthaginenses a Didone muliere Tyro profecta. Alii Carthaginem non uno tempore conditam arbitrantur. Et priorem quidem sedem fuisse *Βύρσαν*, quæ eorum lingua *Busra* dicebatur, hoc est, *arx*. Id enim significat vox ista apud Phœnices et Hebræos, qui uniti erant labii, Hebraice *בִּירָה*, quod nunc pronuntiamus *Botsra*. Posteriorem vero urbem dictam esse Carthaginem a verbo pariter Phœnicio *Kartha-Chadtha*, quod *Νέαπολις* seu *Novam urbem* significat, ut distingueretur a veteri urbe, quæ ipsorum lingua *καρχηδών* dicebatur. De tempore quo condita est, mira etiam scriptorum varietas. Tres circa ejus epocham opiniones refert Eusebius in Chronico : primam Philisti, qui eam revocat ad numerum Eusebianum 808, hoc est 27 annis ante Trojam conditam secundum eundem Eusebium. Idem Eusebius ad annum 971, Carthaginem conditam esse ait anno post Trojanum bellum 143. Demum ad annum 1167 observat quosdam hac ætate conditam existimare Carthaginem, qua in sententia est Trogus Pompeius qui Carthaginem conditam ait 73 annis ante primam Olympiadem, quod cum hoc anno concurret. At Didoni adventus ex annalibus Phœniciorum colligi potest; nam ab initio Iromi Tyriorum regis, cujus anno 11, templum Salomonicum erectum fuisse constat ex sacris litteris, ad annum septimum Pygmalionis quo Dido in Libyam profugit, fluxerunt anni 138. Concurret

autem annus septimus Pygmalionis anno 3821 periodi Julianæ qui incidere in annum Eusebianum 1124, post conditam Trojam 290, a jactis templi Salomonici fundamentis 127, quæ verisimilior 29 est conditæ Carthaginis epocha: a qua non longe recedit Josephus, qui Carthaginem a Tyriis conditam ait annis 143 post templum Salmonicum. Stetit isthæc urbs Romæ æmula per annos 848, donec Cornelio Lentulo et Lucio Mummius Coss. penitus a Scipione deleta est atque incensa, anno urbis Romæ 608, periodi Julianæ 4568, jacuitque desolata ac diruta per annos 22. Anno autem desolationis 23, cum consules Romæ essent Q. Cæcilius Metellus Balcarius et T. Quintus Flaminius, a Romanis colonia isthuc deducta fuit auctore C. Sempronio Graccho tribuno plebis, atque ita oppidum eo loci instauratum, cui Junoniæ nomen datum, sed auspiciis non felibus et nullo fortunæ successu. At anno post desolationem 102, quo C. Julius Cæsar v consul Romæ in curia cæsus fuit, ipso hoc Cæsare auctore majore copia colonorum eodem missa, felicioribus auspiciis mœnia resecta, urbs ædificiis frequentius exulta et populosior facta, pristinumque nomen Carthaginis ei redditum, cum decurreret annus urbis Romæ conditæ 810, concurrens cum anno primo Olympiadis 184. A qua instauratione adeo rursus fortuna crevit, ut proximis sæculis insecutis, cæteras Africæ urbes amplitudine, splendore, opibus superaverit, nec tantum provinciæ proconsularis, sed etiam totius Africæ caput fuerit. Imo et cum Alexandria Ægypti et Antiochia Syriæ de primo loco inter omnes imperii Romani urbes contenderit. De hujus urbis tunc temporis dignitate et potentia egregie pro suo more disserentem audiamus Salvianum lib. vii, de Gubernatione Dei. *Una tantum, inquit, universarum illic (in Africa) urbium princeps et quasi mater contentus sum. Illa scilicet Romanis arcibus semper æmula, armis quondam et fortitudine, post splendore et dignitate: Carthagenensem dico et urbi Romæ maxime adversariam, et in Africano orbe quasi Romam: quæ universa penitus quibus in toto mundo disciplina reipublicæ vel procuratur vel regitur in se habuit. Illic enim omnia officiorum publicorum instrumenta, illic artium liberalium scholæ, illic philosophorum officinæ, cuncta denique vel linguarum gymnasia vel morum: illic quoque etiam copiæ militares et regentes militiam potestates, illic honor proconsularis, illic quotidianus iudex et rector, quantum ad nomen quidem proconsul, sed quantum ad potentiam consul: illic denique omnes rerum dispensatores, et differentes inter se tam gradu quam vocabulo dignitates, omnium, ut ita dicam, platearum et compitorum procuratores, cuncta ferme et loca urbis, et membra populi gubernantes. Sed irrumpentibus in Africa Vandalis a Gensericus anno 439, 19 Octobris capta et occupata est, ac in potestate Vandalorum regum fuit per 45 annos, post quos a Belisario recuperata anno 534 Africa, Carthagenensis civitas imperio restituta est. Demum cum per annos circiter 172 stetisset, in potestatem Saracenorum venit, totaque fere diruta*

penitus concidit, fortunæque ejus in urbem vicinam Tunetem migravit. Clades illa accidit imperante Constantino Pogonato æræ vulgaris anno 585.

Quod spectat ad situm Carthaginis, sic eum describit Polybius lib. 1: *Urbs namque hæc Carthago in sinum quemdam prona, peninsulæque ad figuram accedens, hinc mari, inde lacu maxima sui parte cingitur. Isthmus, quo Africæ jungitur, patet in latitudinem stadia xxv. Sitaque est in hujus spatii latere, quod vergit ad mare. Utica modico ab urbe intervallo: in altero secundum lacum est Tunes. Ad quæ duo loca cum mercenarii castra admovissent, et Carthagenenses a cætera regione exclusissent, ipsi jam Carthagini imminebant: ac modo interdium, modo noctu ad muros accedentes metu et trepidatione maxima intus omnia miscebant.* Idem Polybius paulo post sic ait, de Amilcare duce loquens: *Cervix illa, quæ Africæ Carthaginem junxit, colles terrenos in ipsa commissione habet difficiles et arduos: inque his arte munitæ sunt viæ, per quas in regionem patet transitus. Tum autem Matho (hic hostium dux erat) omnia bello opportuna loca in illis collibus firmata præsidii custodiebat. Ad hæc, cum Macar fluvius locis nonnullis similiter transitum impediatis, qui ex urbe in regionem tendunt, ac propter aquarum copiam vado ut plurimum transiri nequeat, Matho pontem ei omni impositum, qui est unicus, magna diligentia tuebatur, urbe etiam ad illum extracta: ex quo fiebat, ut non solum exercitus in regionem ducere non possent, sed ut ne singuli quidem hostem effugerent, qui transire conarentur. Hæc Amilcar effudit.* etc. Idem Polybius libro eodem belli hujus ejusdem causas et initia exponens de Tunete oppido Carthagini vicino sic ait: *Mercenarii ira succensati adversus Carthagenenses, infesti ad urbem feruntur, et quindecim millia passuum ab ea Tunete castra ponunt. Erant hi supra viginti millia. Tum demum Carthagenensibus error suus ob oculos observari, cum nihil eos sera penitentia juvabat. Et post pauca memorat, Gesconem ducem ad placandos eosdem hos iratos milites cum pecunia ex urbe Carthagine missam, profectumque mari Tunetem appulisse: ubi verba Græca cum aliis sic habent: Ὁ Γέσκων παραγεγνημένος κατὰ θάλατταν μετὰ τῶν χρημάτων, καὶ προσπλεύσας πρὸς τὸν Τύνητα, τὸ μὲν πρῶτον λαμβάνων τοὺς ἡγεμόνας, etc. Quæ verba significare videntur, per mare navigari potuisse et appellari Tunetem. Judicium lectori relinquo. Et rursus idem libro xiv: *Tunes Carthagine abest stadia quasi cxx. Locus cum operibus tum suapte natura, sicut jam ante ostendimus, tutus, quique ex omni fere parte Carthaginis potest conspici. Eundem Polybii locum Livius in historiam suam transferens sic scribit: Scipio gravem jam spoliis multarum urbium exercitum trahens, captivis aliisque præda in vetera castra ad Uticam missis, jam in Carthaginem intentus occupat relictum fuga custodum TUNETA. Abest ab Carthagine duodecim millia ferme passuum, locus tum operibus, tum suapte natura tutus; et qui ab Carthagine conspici, et præbere ipse prospectum, tum ad urbem, tum ad circumfusum mare ubi possit. Decad. III, l. X,**

Strabo Geographorum, quorum scripta ad nos vene-
re, antiquissimus, de Carthagini situ sic scribit: **CARTHAGO** in peninsula quadam jacet, quæ ambitum
habet stadiorum CCCLX muro cinctum, cujus sexaginta
stadiorum longitudinem collum occupat, quod a mari
ad mare pertinet, ubi Carthaginensium elephantii sta-
bula habebant, et locus amplissimus est. In media ur-
be arx fuit, quam Byrsam vocarunt, supercilium satis
erectum, circum circa habitatum, in cujus vertice
Æsculapii templum erat, quod Asdrubalis uxor capta
urbe secum concremavit. Arci portus subjacent, et **Co-**
thon parva insula ac rotunda Euripo circumdata; ad
cujus utramque partem sunt in orbem navalia. Eam
urbem Dido condidit Tyro, colonis eo adductis, pro-
fecta. Et adco bene cessit hæc Pænis colonia, etc. Et
mox: Quibus opibus usi, Carthaginenses scilicet, urbem
suam Romæ æmulam fecere, et tria maxima contra
Romanos bella gessere. Carthaginensium potentiam
maxime ex ultimo eorum bello æstimare possis, quo a
Scipione Æmiliano ipsi devicti, et urbs solo est æquata
Initio enim ejus belli CCC urbes in Africa habebant: in
urbe hominum millia septingenta. Obsessi porro, et ut
ad deditionem spectarent, coacti armaturæ gravis tra-
diderunt ducenta millia, catapulticorum instrumentorum
tria **30** millia, ne porro iis bellum fieret. Sed cum
rursus bellum gerere decrevisset, mox arma fabricari
cœpere: ac singulis diebus CXL clypei compacti in ar-
mentarium referebantur, et gladii CCC et lanceæ quin-
gentarum, et mille tela: quæ e catapultis mitterentur: ad
quarum funes conficiendos ancillæ crines præbebant.
Adhuc naves XII habebant ab anno quinquagesimo e sæ-
culis in secundo bello percussis. Tum vero tametsi
in arcem confugissent, duobus mensibus CXX naves ca-
taphractas construxerunt, et cum Cothonis ostium præ-
sidio occuparetur, aliud effodere, unde subito classis
erupit; adhuc enim antiqua materies in promptu erat,
et fabricarum multitudo publicis alimentis sustentata
operi faciendo intenta. Carthago tamen, tanta cum
esset, capta est et deleta. De Utica Carthaginensi vici-
na sic scribit idem Strabo paulo ante locum jam re-
citatum: Utica et magnitudine et dignitate secunda est
a Carthagine: atque hac excisa caput regionis fuit
(μῆτροπόλις) et receptaculum (ὄρμητήριον) Romanis ad
res in Africa gerendas. In eodem sinu sita est in quo
Carthago, ad alterum ex promontoriis, quæ sinum faci-
unt. Horum id quod juxta Uticam est, Apollonium
vocatur, alterum vero Hormæum. Urbes ipsæ ita sunt
sitæ, ut unam possis ex altera cernere. Prope Uticam
Bagrada fluvius labitur. Appianus Alexander lib. de
bellis Punicis, vertente doctissimo Sigismundo Ge-
lenio: Sita erat Carthago in intimo sinu magno, penin-
sulæ similis. Cervix enim eam a continente separabat
lata XXV stadia. Ab ea cervicæ lingua quædam oblonga
semistadium lata, excurrebat versus Occidentem inter
stagnum et mare, rupibus undique munita, et muro
simplice. Versus Meridiem et continentem, ubi etiam
Byrsa erat in cervicæ, murus triplex erat, altus xxx
cubitos absque propugnaculis et turribus, quæ binorum
jugerum spatii inter se distabant per circuitum, nixæ

A fundamentis xxx pedum, singulæ contignationum qua-
tuor. Muri vero ad secundam contignationem pertinge-
bant. Erant autem fornicati et capaces in quorum infi-
ma parte CCC elephantii stabulabantur, adjunctis pabuli
promptuariis. Superius erant quatuor millium equorum
stabula cum hordei penuariis. Virorum quoque diversoria,
xx millium peditum, quatuor millium equitum.
Tantus apparatus bellicus ordinarium locum habebat in
solis mœnibus. Angulus autem, qui ab hoc muro præ-
ter dictam linguam ad portus flectebatur, solus erat de-
bilis et humilis, neglectus a principio. Hi portus sic
erant dispositi, ut navigatio esset ex alio in alium, et
ab alto unum commune os patebat latum pedes LXX,
quod claudebatur calenis ferreis. Primum portus nego-
tiorum erat, et in eo tabernæ in navium usum mul-
tæ varii generis. Interioris vero portus in medio fuit
insula, quæ, sicut et portus, perpetuas habebat crepi-
dines magnas navalibus refertas, quæ CCXX naves ca-
perent: his cellæ imminabant, ubi condebantur instru-
menta triremium. Unum autem quodque navale in
fronte habebat duas columnas operis Ionici, ut circum-
spicientibus repræsentarent speciem porticus tam in
portu quam in insula: in qua erat et præfecti classis
prætorium, unde tubicen solebat canere classicum, et
præco edicere, et præfectus prospicere. Erat autem hæc
insula ori portus opposita, et in longum spatium alte-
bat, ut præfectus procul videret omnia, quæ in alto
fierent, cæterum adnavigantibus non essent conspicui
recessus portuum: imo nec mercatoribus quidem portum
suum intrantibus statim in conspectu erant navalia.
C Nam circumdata erant muro duplici: et porta negotia-
tores e primo portu in urbem trans mittebat non trans-
euntes per navalia. Hæc erat illo tempore facies Car-
thaginis. Hactenus verba Appiani, quæ juncta Polybii,
Livii ac Strabonis testimoniis situm Carthagini
exacte repræsentant. Etsi autem nequidem Cartha-
ginis rudera nunc subsistant, illa tamen peninsula
etiamnum a nautis Promontorium Carthagini appel-
latur.

C Carthaginenses episcopi. — Primus e Carthaginen-
sibus episcopis cujus ad nos memoria pervenerit est
AGRIPPINUS. Hujus mentionem facit Cyprianus ep.
nunc LXXI, ad Quintum, ubi baptismum hæreticorum
irritum esse contendens, ita laudat Agrippini Cartha-
ginensis episcopi ea de re decretum: Quod quidem
et Agrippinus bonæ memoriæ vir, cum cæteris coepisco-
pis, qui illo tempore in provincia Africa et Numidia
Ecclesiam Domini gubernabant, statuit et librato con-
silio communis examine firmavit. Et ep. LXXIII, ad Ju-
balianum, in qua hæc ait: Apud nos autem non nova
aut repentina res est, ut baptizandos censeamus eos
qui ab hæreticis ad Ecclesiam veniunt, quando multi
jam anni sunt, et longa ætas, ex quo sub Agrippino
bonæ memoriæ viro, convenientes in unum episcopi plu-
rimi hoc statuerint. Scribebat hæc Cyprianus anno
254, quo tempore longa jam ætas intercedebat, et
multi anni elapsi erant a statuto Agrippini; ac pro-
inde videtur ille non tertio, ut vulgo putant, sed sub
finem secundi Ecclesiæ sæculi Carthagini sedisse

Certe Tertullianus de baptismo hæreticorum loquens, in libro de Baptismo quem circa annum 200 conscripsit, videtur ad hoc Agrippini decretum respexisse, cum ait: *Circa hæreticos sane quid custodiendum sit digne quis retractet? Ad nos enim editum est.* Per hæc verba ad nos enim editum est, decretum Agrippini designari nullus dubito.

Post hunc a nonnullis collocatur *Cyrus*, cujus memoria exstat in martyrologio Romano pridie idus Julii, et in cujus festivitate habitum esse a S. Augustino sermonem ait Possidius, verum neutro in loco dicitur fuisse Carthaginensis episcopus. At *DONATUM* Cypriani antecessorem fuisse constat, ex ipso Cypriano epistola olim LV, nunc LIX, ad Cornelium Romanum episcopum, in qua narrat: *Privatum veterem hæreticum in Lambesitana colonia ante multos fere annos ob multa et gravia delicta, nonaginta episcoporum sententia condemnatum; antecessorum etiam nostrorum*, inquit, *quod et vestram conscientiam non latet Fabiani et Donati litteris severissime notatum.* Ubi *DONATUM* antecessorem suum dicit eodem gradu quo *Fabianus* erat antecessor *Cornelii*, ac proinde sicut nullus fuit inter *Fabianum* et *Cornelium* in sede Romana, sic nullus inter *DONATUM* et *Cyprianum* in sede Carthaginensi.

Huic ergo successit anno 248 *CYPRIANUS*, qui passus est die 18 kalend. Augusti, Tusco et Basso coss., anno æræ vulgaris 258, ut habetur in fastis Idatianis.

Cypriano successit *LUCIANUS*, cujus mentio fit apud *Optatum*, l. 1, § 19, ubi prædecessores *Cæciliani* in sede Carthaginensi, ita enumerantur: *Erat altare loco suo in quo pacifici episcopi retro temporis obtulerunt Cyprianus, Lucianus*, etc. Hic in cod. ms. *San-Germanensi* inter *Cyprianum* et *Lucianum* nomen *Carpophori* legitur, quod, an vitio scriptoris irrepserit, an ex aliis mss. exciderit, incertum.

Post hunc nullus occurrit præter *MENURIUM*, de quo *Optatus* libro 1, qui tempore persecutionis *Diocletianæ* Carthagini sedit; ac demum a *Maxentio* evocatus ob occultatum *Felicem* diaconum, qui famosam adversus *Tyrannum* epistolam scripsisse ferebatur, cum causa dicta Carthaginem reverteretur, in itinere mortuus est anno 311.

In hujus locum *CÆCILIANUS* archidiaconus eligitur et ordinatur a *Felice Aptungitano*, 31 adversum quem *MAJORINUS* domesticus *Lucillæ*, qui lector in *Cæciliani* diaconio fuerat, a *Numidis* perperam ordinatus est: inde schisma cujus *DONATUS* qui *Majorino* circa annum 316 successit, antesignanus fuit.

Cæciliano ante annum 347 successit *GRATUS*. Is concilio *Sardicensi* interfuit, *Donato* superstite, qui sub imperio *Constantis* in exilium missus est, et in eo mortuus successorem habuit circa annum 355 *PARMENIANUM*.

Grato e contra successit *RESTITUTUS* episcopus, qui concilio *Ariminensi* anno 359, interfuit, et *Restituto* *GENETLIUS* qui ad annum 390 pervenit.

Eo sub finem hujus anni mortuo successit *AURELIUS*, qui circa idem tempus habuit æmulum *PRIMIA-*

PATROL. XI.

ANUM, *Parmeniani* successorem. In quo videtur successio *Donatistarum* episcoporum *Carthaginis* defecisse.

Aurelium excepit circa annum 425, *CAPREOLUS*, qui diaconum suum *Besulam* ad concilium *Ephesium* misit, inquit *Liberatus*, in *Breviario*, cap. 5.

Capreolo substitutus est *QUODVULDEUS*, sub quo *Genericus*, *Theodosio XVII* et *Festo* coss., anno 439, *Carthaginem* invasit, et *Quodvuldeum*, ut narrat *Victor Vitensis*, cum clericis, navibus fractis, imposuit, qui tamen prospera navigatione *Neapolim* pervenit.

Eo in exilio mortuo ad preces *Valentiani Augusti*, post longum silentium desolationis, inquit *Victor Vitensis*, episcopus *Carthaginensis* ordinatus est *DEO GRATIAS*, *Ætio* et *Studio* coss., hoc est anno æræ vulgaris 454, viii kalendas *Novembris*, qui *Ecclesiæ Carthaginensi* difficillimis temporibus per triennium præfuit, eoque mortuo, per 24 annos *Ecclesia Carthaginensis* pastore vacua fuit. *Genericus* circa finem imperii, *Ecclesiam Carthaginensium*, ait *Victor Vitensis*, *claudi præcepit dissipatis atque dispersis per diversa exiliorum loca, quia episcopus non erat, presbyteris et ministris.*

Generico anno 477, die 25 *Januarii* sublato, *Hunicus* ejus filius et successor, *Zenone* imperatore, atque *Placidia* relicta *Olibrii*, rogantibus licentiam dedit, ut *Carthaginensis Ecclesia* quem vellet episcopum ordinaret. Igitur ordinatus est tunc *EUGENIUS* antistes *Carthaginensis*, anno 480 labente, aut anni 481 initio. *Egreiis* ille scriptis et præclara confessione nobilis in exilium cum cæteris episcopis *Africa* actus est anno 484, a quo revocatus est a *Guntabundo* rege *Genericus* successore, dato *Catholicis* apud *Carthaginem* sancti martyris *Agilei* cœmeterio. Idem rex decimo anno regni sui, *Ecclesias Catholicorum* aperuisse et omnes *Dei sacerdotes*, petente *Carthaginensi* episcopo, ab exilio revocavit, teste *Victore Turonensi* in *chronico*. Sub hoc rege, quidquid dicant nonnulli, in pace vixit *Eugenius*, et non nisi sub *Thrasamundo* circa annum 495, iterum in exilium missus est in *Galliam*, ubi circa annum 505, viii idus *Septembris*, *Viancii* in territorio *Albiensi* supremum diem clausisse fertur.

Post expulsum a *Thrasamundo* *Eugenium*, sedem *Carthaginensem* per 27 annos vacuum fuisse testatur *Anastasius Bibliothecarius*, hoc est, per totum tempus imperii *Thrasamundi*, qui 27 annis et aliquot mensibus regnavit. *Hildericus* *Ecclesiæ Catholicæ* libertatem statim restituit, et *Carthaginensi Ecclesiæ* proprium donavit antistitem *BONIFACIUM*, quem in *Ecclesia* sancti *Agilei* ad postulationem totius urbis *Carthaginensis* ordinari jussit anno 523.

Eo circa annum 534 mortuo, *REPARATUS* ad *Carthaginensem Ecclesiæ* episcopatum evectus est, sub finem hujus anni aut sequentis initium; quo tempore *Justinianus* per *Belisarium* *Patricium* *Africam* recepit. Hic statim post ordinationem suam, restituta episcopali *Carthaginis* sede, in *Fausti* basilica concilium generale totius *Africae* congregavit, ad quod

217 episcopi convenisse dicuntur. Lecti sunt ibi veterum conciliorum canones, multaue decreta fuerunt pro reparanda Ecclesiastica disciplina. Missæ sunt ex ea synodo legationes duæ, ad pontificem romanum una, altera ad Justinianum Augustum. Hac petiitum est ab imperatore, ut res Ecclesiarum quas barbari rapuerant, Catholici antistites aliique sacri ministri reciperent: altera vero legatione episcopi Africani Romanum pontificem de pace Ecclesiis restituta certiore faciebant: cujus sententiam de recipiendis ad Ecclesiam presbyteris Arianis qui ejurata hæresi redibant, ac de aliis nonnullis Ecclesiasticæ disciplinæ capitibus, sciscitabantur. Legati erant Caius et Petrus cum Liberato Carthaginensis Ecclesiæ diacono. Hos Joanne II mortuo appulsos, Agapetus hujus successor excepit. Exstat hujus concilii synodica ad Joannem papam et Agapeti responsum ad primates, Reparatum scilicet Carthaginensem, Florentium Numidiæ, ac Pontianum Byzacænæ, et seorsim litteræ speciales ejusdem ad Reparatum. Is ob defensionem trium capitulorum in urbem regiam evocatus anno 552 depositus est, et a Justiniano relegatus Euchaidam, quo in exilio fidum comitem habuit Liberatum Carthaginensem archidiaconum, auctore Breviarii, quod defuncto episcopo suo in exilio in patriam redux anno 564 conscripsit.

Reparato anno 552 deposito, substitutus est PRIMOSUS, Reparati coram Justiniano imperatore apocrisarius. Is concilio quinto generali per legatum interfuit, et obiit ante Reparatum anno 562.

Huc usque series Africanorum episcoporum, quam interruptam continuare non licet, mentio tantum fit subinde quorundam ut DOMINICI qui tempore Gregorii Magni Carthaginensem sedem obtinebat circa annum 590, FORTUNII tempore Theodori papæ, circa annum 640, VICTORIS ejus successoris, qui sub Martino I, anno 650, floruit. CYRIACI denique tempore Gregorii VII sæculo undecimo. Atque hæc de Carthaginensi Ecclesia ejusque antistitibus. Nunc reliquæ sedes per provincias distributæ nobis enumerandæ sunt.

PROVINCIA PROCONSULARIS.

In ea, præter CARTHAGINENSEM de qua satis superque modo dictum est, hi sunt episcopi.

ABBIRITANORUM MAJORUM, seu *Abaritanus*, Notit. num. 2, coll. Carth. d. 1, c. 133, not. 172.

ABBIRITANORUM MINORUM, coll. Carth. d. 1, c. 215, not. 172 et 154.

ABIDDENSIS, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 100. Forte tamen est Byzacænæ ubi *Abidus* apud Ptolemæum.

* ABITINENSIS, coll. cart. d. 1, c. 211, not. 590.

ABORENSIS, coll. cart. d. 1, c. 133, not. 178.

32 ABSASALLENSIS. Synodica Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit: *Dominicus episcopus sanctæ Ecclesiæ Absasallensis*.

* ABZERITENSIS, seu *Abzeritanus*, vel *Abderitanus*,

A coll. carth. d. 1, c. 128, not. 133, apud Ptolemæum hic collocatur *Abdera*.

ADVOCATENSIS, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 407.

AGENSIS. Synodica Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateran. sub Martino ultimus subscribit *Fortis episcopus S. Ecclesiæ Agensis: in concilio Carthaginensi sub Cypriano num. 65, Quintus ab Aggia*.

* ALTIBURITANUS, seu *Altuburitanus*, notit. num. 44, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 131.

* APTUGNITANUS, *Aptungitanus*, aut *Autumnitanus*, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 116.

ARADITANUS, notit. num. 13, concilio Carthaginensi sub Bonifacio anni 525, adfuit *Emilianus episcopus plebis Araditanæ*.

* ASSURITANUS, notit. num. 19, coll. carth. d. 1, c. 120, not. 21.

AUSANENSIS, notit. num. 47.

BENCENNENSIS, forte *Beneventensis*, seu *Benentensis* notit. num. 9, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 114. Inter subscriptiones episcoporum Africa concilii Arelat. I, reperitur *Anastasius de civitate Beneventina*.

BONUSTENSIS, notit. num. 31, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 164.

BOSETENSIS, vel *Busitanus*, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 88.

* BULLENSIS, notit. num. 34.

* BULLENSIUM REGIORUM, notit. num. 50, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 233. Duarum etiam *Bullarum* meminit Ptolemæus, quarum altera ab eo dicitur *Bullamensa*, altera, *Bulla regia*.

BULNENSIS, synodica Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Victor episcopus sanctæ Ecclesiæ Bulnensis*.

BURITANUS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 167.

CÆCIRITANUS, synodica Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Quobulus episcopus Ecclesiæ Cæciritanæ*.

* CANIOPITANORUM, forte *Canapii*, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 203, Ptolemæus *Canopisium* locat inter Tabracam et Uticam.

* CARPITANUS, notit. num. 29, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 75.

CEFALENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 181.

CELLENSIS, notit. num. 45, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 75.

CESSITANUS, seu *Cicsitanus*, vel *Cissitanus*, notit. num. 27, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 118.

CILIBIENSIS, vel *Elibiensis*, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 110.

* CLYPIENSIS, notit. num. 38, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 166. *Hodie Quippia* seu *Cupia*, quam Arabes vocant *Aclibiam*.

CUBDENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 189.

CULUSITANUS, notit. num. 33, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 263. Idem videtur qui *Culcitanensis*. Synodica Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Petrus episcopus sanctæ Ecclesiæ Culcitanensis*.

* CURUBITANUS, notit. num. 36, coll. carth. d. 1, A
c. 198, not. 366.

* DRUSILIANENSIS, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 49.

EGUGENSIS. Synodice Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Florentius episcopus sancte Ecclesie Egugensis.* †

* ELEFANTARIENSIS. In tabulis Peutingerianis occurrit in provincia proconsulari *Elefantaria* non procul ab Utica, diversa ab *Elefantaria Mauritanie Cæsariensis*. Duas etiam *Elefantarias* recenset Anonymus Ravennas.

FURNITANUS, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 367.

GISIPENSIS MAJORIS, notit. num. 24, coll. carth. d. 1, c. 153, not. 231.

GIUTRABACARIENSIS. Synodice Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino B
subscribit *Benevatus episcopus sancte Ecclesie Giutrabacariensis*.

GUNELENSIS, seu *Gunelmensis*, notit. num. 6.

* HILTENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, notit. 230.

HIPPONIENSIS DYARRHYTORUM, notit. num. 5, coll. carth. d. 1, c. 132, not. 161.

HORTENSIS. Synodice Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Donatus episcopus sancte Ecclesie Hortensis*.

LARDENSIS, not. num. 18, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 358.

A LACU DULCE, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 305.

* LARENSIS, coll. carth. d. 1, c. 131, not. 158.

LIBERTINENSIS, coll. carth. d. 1, c. 116, not. 17.

MATTIANENSIS. In synodica Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Marcellus episcopus Mattianensis*. C

* MAXULITANUS, notit. num. 30, coll. carth. d. 1, c. 188, not. 324.

MEGLAPOLITANUS, notit. num. 39, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 216.

* MELZITANUS, seu *Melditanus*, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 35.

* MEMBROSITANUS, seu *Membrositanus*, notit. num. 8, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 205 et 225.

* MEMBRESSITANUS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 205.

MICIRPENSIS, notit. num. 23, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 108.

* MISSUENSIS, notit. num. 17, *Missuam* memorant D Antoninus in Itinerario et Anonymus Ravennas, quam *Misuam* appellant Plinius et Tabulæ Peutingerianæ. Ptolemæus vero *Nisuam*. Procopius lib. II, de bello Vandalico *Missuam Carthaginiensium navale* appellat. *Servus Dei episcopus Missuensis* concilio Carthaginiensi sub Bonifacio anno 525, interfuit.

MULLITANUS, notit. num. 15, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 168.

MUSTITANUS, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 53.

MUZURNIS, notit. num. 49, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 112.

* NARAGAMYTANUS, notit. num. 48, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 430.

* NEAPOLITANUS, notit. num. 35, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 76. Hodie Arabes *Nabel* vocant.

NUMNULITANUS, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 98.

OFITANUS. Synodice Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Fortunius episcopus sancte Ecclesie Ofitanae*.

PARIENSIS. Synodice Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Felix episcopus sancte Ecclesie Pariensis*.

33. PERTUSENSIS. In concilio Bagaiensi damnatus est *Martialis episcopus Pertusensis*. *Pertusa* in Tabulis Peutingerianis inter oppida provincie proconsularis recensetur.

PIENSIS, notit. num. 4. Legendum fortasse *Picensis*, nam in Tabulis Peutingerianis *Picus* memoratur. Apud Polyb. sit mentio loci qui *Prion* dicitur. Synodice Patrum prov. Proc. subscribit *Felix episcopus Pariensis*: an ad istos *Piensis* quidquam pertineat incertum.

PISITENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 183.

PUPPIANENSIS, notit. num. 12, concilio Carthaginiensi sub Aurelio anno 397, interfuit *Victor senex Pupplanensis*, et concilio Carthaginiensi sub Bonifacio ann. 525, *Gaudiosus episcopus Ruppianensis*. Synodice Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscripsit *Bonifacius episcopus sancte Ecclesie Puppianensis*.

* PUPPITANUS, notit. num. 11, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 77.

RUCUMENSIS. In provincia proconsulari. In concilio Carthaginiensi sub Cypriano interfuit *Lucianus a Rucuma*, et synodice Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Maximus episcopus sancte Ecclesie Rucumensis*.

SAIENSIS, seu *Suens*, coll. carth., d. 1, c. 128, not. 111.

SICILITANUS, coll., carth. d. 1, c. 143, not. 272.

* SEMINENSIS, aut *Siminensis*, vel *Simminensis*, notit. num. 49. Synodice Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscripsit *episcopus Seminensis*, et concilio Carthaginiensi sub Bonifacio ann. 525, *Junianus episcopus Siminensis*. In Anonymo Ravennensi *Suminina* legitur.

A SENEMSALIS, coll. cart. d. 1, c. 201, not. 395.

A SICCENI, forte *Sinitensis*, seu *Sinicensis*, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 186.

* SICCENSIS, coll. carth. d. 1, c. 139, not. 265.

* SICLIBENSIS, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 348.

SILEMSILENSIS, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 396.

SIMIDICENSIS, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 256.

* SIMITTENSIS, notit. num. 37, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 65.

SINNUARITENSIS, seu *Sinnuarensis*, aut *Sinnarensis*, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 185.

SUCCUBENSIS. Synodice Patrum provincie proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Lucianus episcopus sancte Ecclesie Succubensis*. Forte etiam *Vindicius Sacubasensis*, qui interfuit con-

- cilio Carthaginensi ann. 348, sub Grato, hujus sedis A Pentingerus *Tichillam* locat in provincia proconsulari.
- * TABORENSIS, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 70.
- TABRACENSIS, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 63. Hodie *Tabarca* Genuensium oppidum.
- * TABUCENSIS. Epistolæ synodicæ Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Paulus episcopus sanctæ Ecclesiæ Tabucensis*.
- TACAPITANUS, notit. num. 5, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 227.
- TACIANÆ-MONTENSIS, Conc. Carth. anni 525, subscribit *Ruffinus episcopus Tacie Montanæ*, Conc. Cabarsussitano *Cresconius Tatiensis*, et ep. synod. Patrum prov. procons. *Probus Tatiamentensis*.
- TADUENSIS. Synodicæ Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Cyprianus episcopus sanctæ Ecclesiæ Taduensis*.
- TAGARATENSIS, notit. num. 43, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 151.
- TAGORENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133 et 143, not. 201 et 275.
- TAURACINENSIS. Synodicæ Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Clarissimus episcopus sanctæ Ecclesiæ Tauracinæ*.
- TELENSIS, pro *Zellensis*, notit. num. 14, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 260.
- TENNONENSIS, notit. num. 21. *Optatus episcopus Tonnonensis* subscripsit concilio Carthaginensi sub Bonifacio ann. 525. Celebris est *Victor Tunnonensis* auctor Chronici (irrepsit igitur *Turonensis* pro *Tunnonensis* pagg. xxv et xxxi).
- TREODALENSIS, seu *Theudalensis* et corrupte *Eudalensis*, notit. num. 53, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 107.
- TIBURICENSIS. Synodicæ Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Valerius episcopus sanctæ Ecclesiæ Tiburicensis*.
- TIBURNICENSIS. Ep. synodicæ Patrum provinciæ proconsularis subscribit *Crescens episcopus Ecclesiæ Tiburnicensis*.
- TIGIMMENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 184.
- TIJUCENSIS, forte *Tyzicensis*, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 105.
- * TIMIDENSIS, notit. num. 40. *Timidensium Martyrum* festivitas celebratur in vetusto calendario Carthaginensi ad xi kal. Junii. Hæc urbs *Timida regia* dicebatur, cujus episcopum *Faustum Confessorem* laudat *Augustinus*, lib. vii de Baptismo contra *Donatistas*, cap. 22, qui quidem adfuit concilio Carthaginensi sub *Cypriano*. Restitutus episcopus *timidensium* regionum subscribit concilio Carthaginensi sub *Bonifacio*. Inter episcopos provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscripsit *Felix episcopus Ecclesiæ Timidensis*.
- TINNENSIS, notit. num. 32.
- TISILITANUS, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 50.
- TITULITANUS, notit. num. 51, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 95.
- TIZZICENSIS. Synodicæ Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit, *Vitalis episcopus sanctæ Ecclesiæ Tizicensis*.
- TRISIPENSIS, seu *Trisipellensis*, coll. cart. d. 1, c. 128, not. 113.
- * TUBURBITANORUM MAJORUM, coll. carth. d. 1, c. 133 et 135, not. 170 et 259. Inter episcopos Africae in concilio Arelat. I, subscribit *Faustus episcopus de civitate Tuborbitana*. Synodicæ Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit, *Germanus episcopus sanctæ Ecclesiæ Ciuntuturbo*, quem hujus urbis episcopum esse nullus dubito. Scriptum erat *Civ. m. Tuturbo*, hoc est, *Civitatis majoris Tuturbitanæ*, unde vitio exscriptoris factum est *Ciuntuturbo*.
- * TUBURBITANORUM MINORUM, notit. num. 52, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 170.
- * TUBURSICUBURENSIS, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 43.
- * TUCABORENSIS, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 426.
- TUGGENSIS, seu *Municipii Togiæ*, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 318.
- TULANENSIS, notit. num. 54.
- TUNEIENSIS, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 110.
- * TURENSIS, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 54.
- TURUDENSIS, forte *Turusensis*, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 99.
- 34 * TURUSITANUS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 187.
- * VALLITANUS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 219.
- UCRENSIS, seu *Verensis*, notit. num. 26, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 428. In concilio Arelat. I subscribit, *Vitalis episcopus de civitate Verensium*.
- UCULENSIS, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 130.
- VILLÆ-MAGNENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 175.
- VILTENSIS, seu *Biltensis*, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 431. Inter episcopos Afros in subscriptionibus concil. Arelat. I, reperitur *Surgentius episcopus de civitate Poco-feltis*, forte legendum *Vico-Beltis*.
- * VINENSIS, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 132. *Vinæ* civitatis mentio fit in Itinerario Antonini, Peutingero *Vina* vicus. Anonymo Ravenn. *Benda*.
- VISICENSIS, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 69.
- * VOLITANUS, notit. num. 28, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 146.
- URCITANUS, seu *Uci-majoris*, notit. num. 20, coll. carth. d. 1, c. 134, not. 220.
- URUGITANUS, forte *Uracitanus*, seu *Urcitanus*, notit. num. 20, coll. carth. d. 1, c. 187, notit. 315.
- * UTICENSIS, notit. num. 22, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 128. Inter episcopos qui concilio Arelat. I subscripserunt, invenitur *Victor episcopus de civitate Utiæ*.

* **UTINENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 128 et 133, not. 135 et 169. Inter subscriptiones concilii Arelatensis I, occurrit nomen *Lampadii episcopi de civitate Utina*.

* **UTINISSENSIS**, seu *Tinnisensis*, notit. num. 32, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 106.

UTMENSIS, seu *Utimmirensis*, notit. num. 10, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 66 et 104.

UVAZENSIS, vel *Uvaziensis*, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 94.

* **UZALENSIS**, notit. num. 7, collat. carth. c. 204, not. 404. Conc. Carth. sub Bonif. Aug. I. 22 de civit. Dei, c. 8.

* **UTZIPPARITANORUM**, notit. num. 46, coll. carth. d. 1, c. 131, not. 157. In Tabulis Peutingerianis est *Uzippira*.

* **UZITENSIS**, seu *Uci-minoris*, notit. num. 25, coll. carth. d. 1, c. 134, not. 220. *Uzita* sex millibus distat a *Lepti* ex *Hirtio*.

* **ZARNENSIS**, seu *Zamensis*. Synodicæ Patrum provinciæ proconsularis in concilio Lateranensi sub Martino subscribit, *Vitalis episcopus sanctæ Ecclesiæ Zarnensis*. In Tabulis Peutingerianis inter urbes provinciæ proconsularis legitur *Zama Regia*.

ZEMTENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 188.

* **ZICENSIS**, forte *Ziggensis*, notit. num. 41, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 556.

* **ZURENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 179.

PROVINCIA NUMIDIÆ.

* **AMBURENSIS**, seu *Amphorensis*, notit. num. 11, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 30.

* **AMMEDERENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 97.

AQUÆNOVENSIS, notit. num. 73, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 361.

AQUENSIS, coll. carth. d. 1, c. 193, not. 365.

ARENSIS, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 378.

ARSICARITANUS, notit. num. 57.

AUGURITANUS, notit. num. 33, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 84.

AURUSULIANENSIS, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 413.

AUSUCURRENSIS, notit. num. 15.

AUZAGENSIS, seu *Ausvagensis*, coll. carth. d. 1, c. 176, not. 289.

* **AZURENSIS**, vel *Ajurenensis*, coll. carth. d. 1, c. 188, not. 321.

* **BABRENSIS**, notit. num. 74.

BAGAITANUS, forte idem cum uno e *Vagensibus*. Vide notam 8, in lib. III Optati.

* **BAMACCORENSIS**, notit. num. 44, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 137.

* **BAZARITANUS**, seu *Vazaritanus*, notit. num. 39, coll. carth. d. 1, c. 129, not. 154.

BAZIENUS, seu *Bazitensis*, coll. carth. d. 1, c. 182, not. 300.

BELALITENSIS, seu *Belesasensis*, notit. num. 106, coll. carth. d. 1, c. 12, not. 68.

* **BOFETANUS**, vel *Bozetanus*, notit. num. 63, coll. carth. d. 1, c. 120, not. 28.

BUCCONIENSIS, seu *Bocconiensis*, notit. num. 43, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 354.

* **BURUCIATENSIS**, seu *Burcensis*, notit. num. 5, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 389.

CÆLIANENSIS, notit. num. 49.

CÆSARIENSIS, notit. num. 47, coll. carth. d. 1, c. 132, not. 159.

CALAMENSIS, notit. num. 3, coll. carth. d. 1, c. 139, not. 266.

CAPSENSIS, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 437, ubi *Capæ* oppidi Numidiæ, inter solitudines fit mentio diversi ab eo qui in *Byzacena*.

CASARUM MEDIANENSIMUM, notit. num. 29, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 255.

CASENSIS CALANENSIS, notit. num. 43, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 224.

CASENSIMUM NIGIRENSIMUM, notit. num. 58, coll. carth. d. 1, c. 149, not. 278.

CASTELLANUS, notit. num. 4, *Castelli* in Numidia meminere *Sallustius* et *Hirtius*.

CASTELLO-TITULITANUS, notit. num. 51.

CATAQUENSIS, notit. num. 68, coll. carth. d. 1, c. 143, not. 271.

* **CENTENARIENSIS**, notit. num. 39, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 212.

CENTURIENSIS, notit. num. 95, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 81.

* **CENTURIONENSIS**, notit. num. 6, coll. carth. d. 1, c. 202, not. 401.

* **CERAMUNENSIS**, seu *Ceramussensis*, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 232.

* **CONSTANTINIENSIS**, seu *Cirtensis*, vel *Circensis*, notit. num. 83, coll. carth. d. 1, c. 138, not. 264.

* **CUICULITANUS**, notit. num. 10, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 33.

* **CULLITANUS**. Est in Numidia *Cullu* municipium, cujus mentio fit in Itinerario Antonini et in Tabulis Peutingerianis, hodie *Collo*, cujus loci potius dicendi sunt episcopi *Victor* et *Fidentius*, de quibus in collat. *Carthaginensi* cap. 126 et 201, quam *Cululitanæ* urbis in *Byzacena*, atque hinc emendanda nota 87.

* **DIANENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 352. *Diana* in Itinerario Antonini reperitur.

FATENSIS, notit. num. 107.

FESSEITANUS, notit. num. 12.

FORMENSIS, notit. num. 104, coll. carth. d. 1, c. 209, not. 442.

FORMENSIS, notit. num. 108.

35 * **FOSSALENSIS**, seu potius *Fussalensis*, notit. num. 21. *Fussala* castellum quadraginta tantum millibus ab *Hippone*-regio dissitum, et ab ejus diœcesi avulsum tempore sancti Augustini, ut docet epistola ccix. Miracula ibidem sancti Stephani meritis edita narrat idem, lib. xxii de Civit. Dei, cap. 8.

GARBENSIS, notit. num. 102, coll. carth. d. 1, c. 209, not. 444.

- GAUDIABENSIS, seu *Gazabianensis*, notit. num. 13, A coll. carth. d. 1, c. 201, not. 387.
- GAURIANENSIS, notit. num. 99.
- *GAZAUFALENSIS, notit. num. 2. In concilio Carthaginensi sub Cypriano subscripsit *Martyr Salvianus a Gauzafala : Gauzaphna* Ptolemæo : Procopio *Gazophila*. In Tabulis Peutingerianis habetur *Gazaupala*.
- *GEMELLENSIS, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 414.
- *GERMANIENSIS, notit. num. 97, coll. carth. d. 1, c. 120, not. 26.
- GIBBENSIS, seu *Gilbensis*, notit. num. 40, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 391.
- GILBENSIS, seu *Castro-Galbensis*, notit. num. 90, coll. carth. d. 1, not. 321.
- DE GIRU-TARAZI, not. num. 121.
- GUIRENSIS, seu *Girensis*, notit. num. 9, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 34.
- *HIPPONENSIVM-REGIORVM, coll. carth. d. 1, c. 138, not. 262.
- HOSPITENSIS, not. num. 110, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 295.
- *IDASSENSIS, notit. num. 27, coll. carth. d. 1, c. 182, not. 298.
- *IDICRENSIS, notit. num. 16, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 145.
- JUCUNDIANENSIS, coll. carth. d. 1, c. 180, not. 296.
- IZIRIANENSIS, seu *Hizirzadensis*, notit. num. 55, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 213.
- *LAMASUENSIS, notit. num. 112, coll. carth. d. 1, C c. 128, not. 143.
- *LAMBESITANUS. *Lamesa*, seu *Lambesa*, Ptolemæo et Antonino. Numidiæ urbs, cujus episcopus *Januarius* subscribit concilio Carthaginensi sub Cypriano. *Privati* hæretici in *Lambesitana* colonia damnati meminit Cyprianus, epist. LV. Duplex *Lambesitanus* episcopus occurrit in concilio Carthaginensi sub Cypriano, unus num. 6, alter num. 75.
- LAMBIENSIS, seu *Lambesitanus*, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 375.
- *LAMBIRITENSIS, seu *Lambiritanus*, notit. num. 19, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 412. *Lambiridis* apud Peutingerum occurrit.
- LAMIGGIGENSIS, notit. num. 101, coll. carth. d. 1, c. 133, 187 et 198, not. 163.
- LAMIGGIGENSIS, notit. num. 122, coll. carth. d. 1, ibid.
- LAMFUENSIS, sec *Lampuensis*, notit. num. 87, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 222, *Lambasudis* apud Peutingerum.
- LASORTENSIS, notit. num. 23, coll. carth. d. 1, c. 149, not. 282.
- *LEGENSIS, notit. num. 78, carth. d. 1, c. 121, not. 59.
- LEGENSIS, notit. num. 85, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 39. In concilio Arelatensi I subscribit, *Victor episcopus de civitate Legis volumini provincie Numidiæ*. Forte is est *Legensis*.
- *LIBERALIENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 225.
- LUGURENSIS, not. num. 82.
- *MADAURENSIS, notit. num. 60, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 62. *Madurus* occurrit apud Ptolemæum.
- MADENSIS, notit. num. 37. *Limitis Madensis* mentio fit in notitia imperii, sect. 55.
- *MAGARMELITANUS, notit. num. 103, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 60.
- MARCELLIANENSIS, seu *de Giru-Marcelli*, notit. num. 52, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 174.
- *MAGOMAZIENSIS, seu *Macomadiensis*, notit. num. 84, coll. carth. d. 1, c. 116, not. 16.
- *MASCULITANUS, notit. num. 94, coll. carth. d. 1, B c. 128, not. 122.
- MATHARENSIS, notit. num. 38, coll. carth. d. 1, c. 120, not. 27.
- *MAXIMIANENSIS, notit. num. 119.
- MAZACENSIS, notit. num. 81, coll. carth. d. 1, c. 215, not. 445.
- METENSIS, notit. num. 46, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 79.
- *MESARFELTENSIS, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 560.
- MIDLENSIS, seu *Midilensis*, notit. num. 41, coll. carth. d. 1, c. 193, not. 329.
- *MILEVITANUS, notit. num. 114. Vide notam 1, ad lib. I Optati, pag. 1.
- *MONTENUS, seu *Montensis*, notit. num. 25, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 52.
- *MOXORITANUS, notit. num. 76.
- MULIENSIS, notit. num. 109.
- MUNICIPENSIS, notit. num. 56. Forte idem qui dicitur *Municipii Tulliensis* in concilio Carthaginensi anni 525, cui subscribit *Marianus episcopus municipii Tulliensis*, Numidiæ legatus.
- *MUSTITANUS, notit. num. 71, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 53.
- *MUTUGENNENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 191.
- NARATCATENSIS, notit. num. 100, concilio Carthaginensi anni 525, sub Bonifacio subscribit, *Columbus episcopus plebis Naraccatensis*.
- NICIBENSIS, forte *Nibensis*, notit. num. 8, coll. D carth. d. 1, c. 201, not. 381.
- NOBABARBARENSIS, seu *Novabarbarensis*, notit. num. 26.
- NOBACESARENSIS, notit. num. 31. Idem forte locus qui *Vicus Cæsaris* dicitur in concilio Carthaginensi sub Cypriano, et *Vicus Augusti* in concilio Cabarsussitano.
- NOBAGERMANIENSIS, seu *Novagermaniensis*, notit. num. 28. Diversa a *Germania* quæ num. 97. *Seniores Novæ Germaniæ* semel et iterum memorantur in codice canonum Ecclesiæ Africanæ can. 100.
- *NOBASPARENSIS, notit. num. 45. *Novæparse* meminit Antoninus in *Itinerario hæad procula Sittif.*

- * **NOVAPETRENSIS**. Antoninus in Itinerario habet **A** nensi sub Cypriano interfuit Zozimus a Tharasa. *Novapetra*. Coll. carth. d. 1, c. 187, not. 311.
- NOVASINENSIS**, seu *Nobasinensis*, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 32.
- OCTAVENSIS**, notit. num. 36. Urbs Numidiæ. Concilio Carthaginiensi sub Cypriano interfuit *Victor ab Octavo*. *Octavensis* loci meminit Optatus lib. III.
- PUTIENSIS**, notit. num. 17, coll. carth. d. 1, not. 281.
- PUDENTIANENSIS**, notit. num. 44, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 385. Vide de eadem Ecclesia **36** ep. xxxiii, l. II, Gregorii Magni ad finem Monumentorum nostrorum.
- REGIANENSIS**, notit. num. 91. Gregorius Magnus lib. I, ep. xxxii, scribit ad Columbum Numidiæ episcopum occasione *Paulini* cujusdam *Regensis* **B** *episcopi*, quem *Regianensem* esse suspicatur Theodericus Ruinart.
- RE-PECTENSIS**, notit. num. 79.
- * **RESSIANENSIS**, seu *Ressanensis*, notit. num. 34, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 64.
- * **ROTARIENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 319.
- * **RUSICCADIENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 350. *Russicade* portus erat olim *Constantinæ*, nunc *Succacade*.
- * **RUSTICIANENSIS**, notit. num. 61, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 374.
- * **SELEUCIANENSIS**, notit. num. 116, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 42.
- SIGUITENSIS**, seu *Suggitanus*, notit. num. 18, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 340.
- SILENSIS**, notit. num. 92.
- SILLITANUS**, notit. num. 54, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 115.
- * **SINITENSIS**, notit. num. 67, coll. carth. d. 1, c. 202, not. 398.
- SISTRONIANENSIS**, notit. num. 64.
- SUAVENSIS**, vel *Suabensis*, notit. num. 96, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 194.
- SUSICAZIENSIS**, notit. num. 30.
- * **TABUDENSIS**, notit. num. 42, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 208.
- * **TACARATENSIS**, notit. num. 113, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 41.
- * **TAGASTENSIS**, notit. num. 118, coll. carth. d. 1, c. 136, not. 261.
- * **TAGORENSIS**, not. num. 20, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 201.
- * **TAMOGADENSIS**, seu *Tamugadensis*, notit. num. 77, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 142. *Tamugadæ* meminit Procopius quam dicit sitam esse ad calceem montis Aurazii, qui hodie quoque vocatur *Auras*.
- * **TEGULATENSIS**, seu *Teglatensis*, notit. num. 69, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 355.
- * **TEVESTINUS**, seu *Tebestinus*, vel *Tibestinus*, notit. num. 75, coll. carth. d. 1, c. 121 et 180, not. 40 et 292.
- * **THARASENSIS**, notit. num. 53, concilio Carthagi-
- nensi sub Cypriano interfuit Zozimus a Tharasa.
- * **TIBILITANUS**, notit. num. 66, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 50 et 344, et not. 50, in l. I Optati.
- TIGILLAVENSIS**, seu *Tigillabensis*, notit. num. 33, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 210.
- * **TIGISITANUS**, notit. num. 89, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 257.
- * **TIGNICENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 176.
- TINISTENSIS**, seu *Tiraisensis*, coll. carth. d. 1, c. 180, not. 293.
- * **TIPASENSIS**, notit. num. 65. *Diversa hæc Tipasa a Mauritanæ Cæsariensis urbe, de qua Optatus lib. 2, § 18, p. 42. Firmus episcopus Ecclesiæ Tipasensis, Numidiæ provinciæ legatus subscripsit concilio Carthaginiensi sub Bonifacio, anno 525, et adfuit concilio V generali.*
- * **TISEDITENSIS**, vel *Tiseditanus*, seu *Tididitanus*, notit. num. 24, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 258.
- * **TUBINIENSIS**, seu *Tubuniensis*, notit. num. 72, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 31. Ptolemæo *Tunuba* prope Mustim.
- * **TUBURNICENSIS**. Apud Ptolemæum reperitur inter oppida Numidiæ *Tuburnica*, cujus crediderim episcopum *Æneam a Tuburnice*, de quo coll. carth. diei 1, c. 213, not. 453.
- * **TUBORSICENSIS**, notit. num. 22, coll. carth. d. 1, c. 143, not. 270.
- * **TUCCENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 65, et 130, not. 13, et 156.
- A TURRE ROTUNDA**, forte *a Robunda*, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 420.
- DE TURRES-AMMENIARUM**, notit. num. 105.
- TURRIS-CONCORDIENSIS**, notit. num. 86.
- VADENSIS**, notit. num. 117.
- VADESITANUS**, notit. num. 98, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 103. *Vasidice* occurrit in Tabulis Peutingeriensis.
- * **VAGEATENSIS**, seu *Vagadensis*, vel *Vagradensis*, notit. num. 111, coll. carth. d. 1, c. 180, not. 297. Erat urbs sita ad flumen Bagradam, quæ dicitur a Polybio *Macar*, et hodie fluvius Bagradas *Magerada* appellatur.
- * **VAGENSIS**, vel *Vadensis*, notit. num. 7 coll. carth. d. 1, c. 215, not. 450.
- VAGROTENSIS**, notit. num. 88.
- VAIANENSIS**, seu *Baianensis*, coll. carth. d. 1, c. 99, not. 9, et 14.
- * **VELESITANUS**, notit. num. 80, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 192 et 234. In Tabulis Peutingeriensis *Veseli* habetur.
- * **VESELITANUS**, seu *Vegeselitanus*, notit. num. 59, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 192, et 234.
- VESCRITANUS**, pro *Berceritanus*, notit. num. 1, coll. carth. d. 1, c. 120, not. 18.
- VICENSIS**, seu *Vicopacensis*, notit. num. 123, coll. carth. d. 1, c. 143, not. 277.
- * **VILLAREGENSIS**, notit. num. 62, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 139.
- ULLITANUS**, notit. num. 113.

ZABENSIS, notit. num. 70, coll. carth. d. 1, c. 198, A not. 362.

* ZAMENSIS, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 44.

* ZARAITENSIS, seu *Zarattensis*, notit. num. 120, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 138.

ZATTARENSIS, notit. num. 50, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 121.

ZERTENSIS, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 314.

ZUMMENSIS, coll. carth. d. 1, c. 113, not. 15.

PROVINCIA BYZACENA.

* ABARADRENSIS, notit. num. 23.

ABIDENSIS. In provincia Byzacena ex Ptolemæo.

* ACOLITANEUS, seu *Acolitanus*, notit. num. 59. *Quintus* hujus Ecclesiæ episcopus subscribit epistolæ Patrum Byzacenorum in concilio Lateranensi sub Martino.

* ADRUMETINUS, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 67.

AFUFENIENSIS, notit. num. 2.

* AGGARITANUS, notit. num. 108, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 91.

AGGERITANUS, seu *Aggaritanus*, notit. num. 20, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 91.

* AMUDARSENSIS, notit. num. 1, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 93.

37 ANCUSENSIS, notit. num. 5, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 101.

AQUÆ-ALBENSIS, notit. num. 52, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 335.

* AQUESIUM REGIORUM, notit. num. 86, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 74.

AQUIABENSIS, notit. num. 26.

* ARSURITANUS, notit. num. 67. Ejusdem forte loci episcopus erat qui epistolæ Patrum Byzacenorum in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Bonifacius episcopus sanctæ Ecclesiæ Sasuritanæ*.

* AUTENTENSIS, notit. num. 104. Epistolæ episcoporum provinciæ Byzacenæ in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Optatus episcopus sanctæ Ecclesiæ Autentensis*.

* AUZAGERENSIS, notit. num. 96, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 424.

BAHANNENSIS, seu *Boanensis*, vel *Banensis*, notit. num. 73, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 80.

BENEFENSIS, seu *Benefensis*, notit. num. 4, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 193.

BIZACIENSIS. *Bizacii* oppidi in ea provinciâ quæ Byzacena dicitur meminere Ptolemæus et Procopius.

BULELIANENSIS, notit. num. 16. Forte hujus sedis episcopus erat *Quodvultdeus episcopus plebis Bullamensis*, qui subscripsit concilio Carthaginiensi sub Bonifacio, anno 525. *Butulæ* meminit Plinius, lib. v, c. 5.

CABARSUSSENSIS, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 438.

* CAPSENSIS, notit. num. 60, coll. carth. d. 1, c. 126 et 208, not. 82 et 437.

CARCABIANENSIS, notit. num. 84, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 380.

CARIANENSIS, seu *Casularum Carianensium*, notit. num. 58, coll. carth. c. 126, not. 90.

CEBARADEFENSIS. Epistolæ Patrum provinciæ Byzac-

enæ in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Mustulus episcopus sanctæ Ecclesiæ Cebaradensis*.

* CELLENSIS. Epistolæ episcoporum provinciæ Byzacenæ in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Fortunius episcopus Cellensis*.

CENCULIANENSIS, seu *Cunculianensis*, notit. num. 114, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 118.

* CILLITANUS, seu *Cilitanus*, notit. num. 64, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 124.

CINCARITENSIS, seu *Cincaritanus*, forte *Circinitanus*, notit. num. 47, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 217.

CREPERULENSIS, seu *Crepedulensis*, notit. num. 40, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 202.

CUFRTENSIS, notit. num. 62, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 152.

B CULULITANUS, notit. num. 56, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 87.

CUSTRENSIS, forte *Castrens*, notit. num. 15.

ÐICENSIS. Epistolæ episcoporum provinciæ Byzacenæ in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Candidus episcopus Ecclesiæ Patriædicensis*.

DECORIANENSIS, vel *Detorianensis*, notit. num. 12. Epistolæ episcoporum provinciæ Byzacenæ in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Paschaisius episcopus sanctæ Ecclesiæ Detorianensis*. Forte idem est ac *Turensis* infra.

DIONYSIANENSIS, notit. num. 111, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 359.

DURENSIS, notit. num. 61.

EGNATIENSIS, notit. num. 30.

C * ELIENSIS, vel *Heliensis*, notit. num. 101, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 72.

FEBIANENSIS, seu *Rebianensis*, notit. num. 69. Epistolæ episcoporum provinciæ Byzacenæ in concilio Lateranensi sub Martino subscribit, *Salustius episcopus sanctæ Ecclesiæ Rebianensis*.

FERADITANÆ MAJORIS, vel *Feradimaiensis*, notit. num. 39, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 61.

FERADITANÆ MINORIS, seu *Peradamiensis*, notit. num. 31, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 215.

FILACENSIS, notit. num. 79.

FORATIANENSIS, notit. num. 66.

FORONTIANENSIS, notit. num. 68.

FRONTONIANENSIS, notit. num. 71.

D GAGUARITANUS, seu *Gauvaritanus*, notit. num. 100, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 148.

GATIANENSIS, notit. num. 22, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 368.

GERNISITANUS. Epistolæ Patrum Byzacenorum in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Felix episcopus Ecclesiæ municipii a Gernis*. Forte idem est cum *Segermitano*.

GUMMITANUS, notit. num. 89, coll. carth. d. 1, c. 215, not. 449.

GURGAIENSIS, notit. num. 78, concilio Chartaginiensi sub Cypriano interfuit *Felix a Gurgitibus*.

* HERMIANENSIS, notit. num. 32, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 200. Procopius *Hermionem* in his locis nominat.

- HIRPINIANENSIS**, seu *Irpinianensis*, notit. num. 53, A coll. carth. d. 1, c. 133, not. 199.
- * **HIRENENSIS**, seu *Irensis*, notit. num. 94, coll. carth. d. 1, c. 215, not. 448.
- * **HORREÆ CÆLIENSIS**, notit. num. 113, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 384.
- JUBALTIANENSIS**, notit. num. 106, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 117.
- JUNCENSIS**, notit. num. 105, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 313.
- LIMMICENSIS**. Epistolæ episcoporum provinciæ Byzacenæ in concilio Lateranensi subscribit, *Donatus episcopus sanctæ Ecclesiæ Limmicensis*.
- * **LEPTIMINENSIS**, notit. num. 56, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 48.
- * **MACOMADIENSIS**, vel *Macomaziensis*, coll. carth. B d. 1, c. 197, not. 335.
- MACRIANENSIS MAJORIS**, notit. num. 80, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 56.
- * **MANDAMUSITANUS**, seu *Madassumitanus*, notit. num. 110, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 307.
- MARAGUIENSIS**, notit. num. 74. Forte is est qui in epistola synodica Patrum Byzacenorum relata in concilio Lateranensi sub Martino dicitur *Taraqvensis*.
- * **MARAZANENSIS**, notit. num. 49, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 198.
- * **MASCLIANENSIS**, notit. num. 9, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 429.
- * **MASSIMANENSIS**, seu *Maximianensis*, notit. num. 43. Epistolæ Patrum Byzacenorum in concilio Lateranensi sub Martino subscripsit *Bonifacius episcopus C sanctæ Ecclesiæ Justini ac Maximianensis*.
- MACTARITANUS**, notit. num. 25, coll. carth. d. 1, c. 202, not. 219.
- MATARITANUS**, seu *Mattaritanus*, notit. num. 80, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 219.
- MATERIANENSIS**, notit. num. 90.
- 38** * **MEDEFESSITANUS**, seu *Menefessitanus*, notit. num. 57, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 254.
- * **A MEDIANIS ZABUNIORUM**, seu *Medianensis*, notit. num. 27, coll. carth. d. 1, c. 203, not. 403.
- MIBIARCENSIS**. Epistolæ episcoporum provinciæ Byzacenæ in concilio Lateranensi subscribit, *Joannes episcopus Ecclesiæ Mibiarcensis*.
- * **MIDICENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 509.
- MIDITENSIS**, notit. num. 6, coll. carth. d. 1, c. 142, D not. 267.
- MIRICIANENSIS**, forte *Minianensis*, notit. num. 72. Epistolæ Patrum Byzacenorum in concilio Lateranensi sub Martino subscripsit *Saturninus episcopus sanctæ Ecclesiæ Miricianensis*.
- MOZOTCORITANUS**, notit. num. 91.
- MUZUCENSIS**, notit. num. 42, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 190.
- * **NARENSIS**, notit. num. 41, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 411.
- NATIONENSIS**, notit. num. 75, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 439.
- * **NEBBITANUS**, forte *Neptitanus*, notit. num. 14, A coll. carth. d. 1, c. 197, not. 342, cui adde *Neptem* in Anonymo reperiri et in Tabulis Peutingerianis.
- OCTABENSIS**, notit. num. 38.
- OCTABIENSIS**, notit. num. 24.
- OPPENNENSIS**, notit. num. 82.
- PEDERODIANENSIS**, notit. num. 46.
- A PISSANIS**, seu *Pesania*, coll. carth. d. 1, c. 181, not. 301.
- * **PRECAUSENSIS**, notit. num. 51. Forte *Præcisus* prope *Leptim minorem*.
- * **PRÆSIDIENSIS**, notit. num. 76, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 431.
- PUTIZIENSIS**, seu *Putiensis*, notit. num. 18, coll. carth. d. 2, c. 149, not. 281.
- QUÆSTORIANENSIS**, notit. num. 87. Epistolæ Patrum provinciæ Byzacenæ in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Stephanus Spesindeo episcopus sanctæ Ecclesiæ Quæstorianensis*.
- RUFINIANENSIS**, notit. num. 85, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 123.
- * **RUSFENSIS**, seu *Ruspensis*, notit. num. 102, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 29.
- * **RUSPITENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 29.
- SCEBATIANENSIS**, vel *Sebastianensis*, notit. num. 45.
- SEBERIANENSIS**, notit. num. 10.
- SEGERMITENSIS**, seu *Segermitanus*, notit. num. 99, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 59.
- * **SEPTIMUNICIENSIS**, notit. num. 3. Memoratur *Septimunicia* ab Antonino in Itinerario.
- * **SUBLECTINUS**, vel *Sullectinus*, notit. num. 95. In Anonymo Ravennensi habetur *Sublecte*, in Tabulis Peutingerianis *Sublecti*. Procopius, lib. 1 de Bello Vandal. *Syllectum* maritimum optimum vocat, quod primum appulit Belisarius, et inde per Lepim et Adrumetum *Crassam* pervenit, postea *Decimum*, qui locus 70 prope stadia Carthagine aberat. In concilio Bagaiensi ann. 394. *Martianus Sullectinus* Donatista episcopus ab aliis Donatistis fuit damnatus.
- * **SUFETANUS**, notit. num. 21, coll. carth. d. 1, c. 142, not. 268.
- * **SUFETULENSIS**, notit. num. 20, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 85. Forte ea quæ Abulledæ *Sobaitele*.
- * **SULIANIS**, notit. num. 112. Forte *Silvanæ*, seu *a Casis Silvanæ*. *Silvanum* in Byzacena collocatur in Tabulis Peutingerianis, episcopi hujus urbis fit mentio in collat. Carth. diei 1, c. 198, not. 357, ubi cujus provinciæ esset nescire nos diximus; sed in Tabulis Peutingerianis id postea didicimus.
- TAGAMUTENSIS**, notit. num. 19, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 96.
- TAGARAENSIS**, seu *Tagaritanus*, vel *Tagazensis*, notit. num. 37, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 382.
- * **TAGARBALENSIS**, notit. num. 85. In Itinerario Antonini inter *Tacapem et Turrem Tamalleni* in limite Tripolitano occurrit *Agarlabas*.
- TALAPTULENSIS**, notit. num. 103.
- TAMAZENUS**, coll. carth. d. 1, not. 285.
- * **TAMBAIENSIS**, vel *Tambeitanus*, notit. num. 13, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 125.

- * **TAPRURENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 250. A
- * **TAPSENSIS**, notit. num. 109. *Tapsum* memorant Ptolemæus, Livius, Florus, Hirtius, Plinius, Tabulæ Peutingerianæ et Anonymus Ravennas. Hujus episcopus *Vigilius Tapsensis* celebris scriptor.;
- * **TARASENSIS**, notit. num. 54.
- * **TASFALTENSIS**, seu *Tasfaltensis*, notit. num. 63, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 119.
- * **TELEPTENSIS**, notit. num. 81, coll. carth. d. 1, c. 121, 198 et 208, not. 36 et 425.
- * **TEMONIANENSIS**, seu *Temoniariensis*, notit. num. 97, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 83.
- * **TENITANUS**, notit. num. 33, coll. carth. d. 1, c. 120, not. 23.
- * **TETCITANUS**, notit. num. 77.
- * **THEUZITANUS**, seu *Theuditanus*, notit. num. 17, B Plinius, lib. v, cap. 4, inter oppida libera *Theudense* memorat.
- * **THUSDRIANUS**, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 47. Idem forte qui *Tuzudrumes* vocatur in concilio Carthaginensi anni 523, sub Bonifacio et qui *Turditanus*. Epistolæ episcoporum provinciæ Byzacænæ in concilio Lateranensi sub Martino subscripsit *Benerius episcopus Ecclesiæ civitatis Turditanæ*.
- * **TICENSIS**, notit. num. 115, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 51.
- * **TIGIENSIS**, seu *Tiziensis*, notit. num. 65, coll. carth. d. 1, c. 120, not. 24.
- * **TIGUALENSIS**, seu *Ticualtensis*, notit. num. 95, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 58.
- * **TROFIMIANENSIS**, seu *Trofinianensis*, notit. num. C 35, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 226.
- * **TUBULBACENSIS**, notit. num. 7, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 78.
- * **TUCCENSIS**, coll. carth. d. 1, c. 130, not. 156.
- * **TURENSIS**, seu *Turrensis*, notit. num. 98, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 38.
- * **TURREBLANDENSIS**, notit. num. 98, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 435.
- * **TURRE-TAMALLUMENSIS**, notit. num. 55, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 102.
- * **TUZURRITANUS**, seu *Tuziritanus*, notit. num. 48, coll. carth. d. 1, c. 120, not. 25.
- * **VADENTINIANENSIS**, seu *Valentinianensis*, notit. num. 8. Epistolæ Patrum Byzacenorum in concilio Lateranensi sub Martino subscribit *Rodibaldus episcopus sanctæ Ecclesiæ Valentinianensis*.
- * **VARARITANUS**, notit. num. 70.
- * **VASSINASSENSIS** et **AQUIS**, notit. num. *
- * **VEGESELITANUS**, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 192.
- A **VICO-ATERI**, seu *Vico-Ateriensis*, notit. num. 92, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 553.
- 39 VICTORIANENSIS**, notit. num. 88, coll. carth. d. 1, c. 20, not. 388.
- * **VITENSIS**, notit. num. 44. Hujus loci episcopus erat Victor, qui fuit auctor historiæ Vandalicæ.
- * **UNURICOPOLITANUS**, notit. num. 107.
- * **USILENSIS**, seu *Usulensis*, notit. num. 54, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 92.
- * **UZABIENSIS**, seu *Unuzibirensis*, notit. num. 41, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 395.

MAURITANIA CÆSARIENSIS.

ET TINGITANA.

* **ADQUESIRENSIS**, notit. num. 66, coll. carth. d. 1, c. 188, not. 323.

* **ADSINNADENSIS**, not. num. 115.

* **ALAMILIARENSIS**, not. num. 33.

* **ALBULENSIS**, notit. num. 79. *Albularum* mentio fit in Itinerario Antonini et in Anonymo Ravennate.

* **ALTABENSIS**, notit. num. 10. Apud Anonymum Ravennatem ibi legitur *Ataba*. Est alia *Ataba* in Numidia ex Itinerario Antonini.

* **AMAURENSIS**, notit. num. 35.

* **AMBIENSIS**, notit. num. 46.

* **AQUENSIS**, notit. num. 24, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 244.

* **ARSINNARITANUS**, notit. num. 95. *Arsennariæ* meminerunt Plinius, Ptolemæus, Antoninus, Anonymus Ravennas, et Pomponius Mela, ut coloniæ Romanæ.

* **BACANARIENSIS**, notit. num. 40.

* **BALIANENSIS**, notit. num. 91, concilio Cabarsussitano interfuit *Pancratius Balianensis*.

* **BAPARENSIS**, notit. num. 98. Forte *Vabarensis*, nam *Vabar* inter civitates Mauritanicæ Cæsariensis memorat Ptolemæus.

* **BARTIMISIENSIS**, seu *Vardimissensis*, notit. num. 45, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 242.

* **BENEPOTENSIS**, notit. num. 44.

* **BIDENSIS**, notit. num. 85. *Bida* urbs a Ptolemæo memoratur inter civitates Mauritanicæ Cæsariensis. In Notitia imperii sect. 54, habetur *Limes Bidensis* sub dispositione Ducis Mauritanicæ Cæsariensis.

* **BITENSIS**, notit. num. 83.

* **BLADIENSIS**, seu *Badiensis*, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 37.

* **BONCARENENSIS**, seu *Voncariensis*, notit. num. 62, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 432.

* **BULTURIENSIS**, notit. num. 89.

* **CÆSARIENSIS**, notit. num. 21, coll. carth. d. 1, c. 143, not. 274. Plerique putant oppidum esse qui nunc *Alger* dicitur, at istud cum Itinerariis non concinit; potius debet *Tenes*, quæ portum habet et insulam sicut olim *Cæsarea*.

* **CALTADRIENSIS**, notit. num. 67.

* **CAPRENSIS**, notit. num. 55.

* **CAPUT CILLENSIS**, notit. num. 38. Mentio fit hujus loci in Itinerario Antonini et in Notitia imperii.

* **CARTENNITANUS**, notit. num. 50. Urbs celebris cujus meminere Ptolemæus, Pomponius Mela, Plinius. Victor hujus urbis episcopus inter scriptores memoratur a Gennadio. *Rustici Cartenitani episcopi* mentio fit apud Augustinum in libro de gestis cum Emerito.

* CASTELLANUS, notit. num. 75, coll. carth. d. 1, c. 135 et 180, not. 253 et 294.

CASTELLI-JABARITANUS, seu *Castelli-Aboritanus*, notit. num. 65.

* CASTELLI-MEDIANI, notit. num. 80. Apud Ammianum Marcellinum mentio fit *Mediani-Munimenti*.

CASTELLI-TATROPORTENSIS, notit. num. 94.

CASTELLOMINORITANUS, not. num. 31.

CASTELLO RIPENSIS, notit. num. 119.

* CASTRANOBENSIS, notit. num. 74. Ea est urbs quam Antoninus in Itinerario *Castra nova* appellat, et Anonymus Ravennensis in Tingitana locat.

CASTRASEBERIANENSIS, notit. num. 73.

CATABITANUS, notit. num. 97.

* CATRENSIS, notit. num. 106.

CATULENSIS, notit. num. 48.

CISSITANUS, notit. num. 107, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 418.

COLUMPNATENSIS, notit. num. 12.

CORNICULANENSIS, notit. num. 4. *Corniclano* meminere Anonymus Ravennas et Tabulæ Peutingerianæ.

* ELEFANTARIENSIS, notit. num. 96. Concilio Cabarsussitano adfuit *Miggin ab Elefantaria*; sed duplex erat in Africa locus hujus nominis, ut patet ex Anonymo Ravennate, quorum unus erat in provincia proconsulari, ut etiam ex Tabulis Peutingerianis constat.

FALLABENSIS, notit. num. 28.

FIDOLOMENSIS, notit. num. 17.

FLENUCLETENSIS, notit. num. 84.

* FLORIANENSIS, notit. num. 32. Ptolemæus inter urbes Mauritanicæ Cæsariensis memorat *Floriam*.

FLUMENZERITANUS, notit. num. 30.

FRONTENSIS, notit. num. 58.

* GIRUMONTENSIS, notit. num. 9.

GORENSIS, concilio Carthaginensi sub Cypriano interfuit *Victor a Gor*, forte a *Garra* urbe Mauritanicæ Cæsariensis de qua Ptolemæus et Victor Vitensis.

GRATIANOPOLITANUS, notit. num. 81, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 238.

GUNUGITANUS, notit. num. 111. *Gunugitanæ* colonicæ meminere Plinius, et *Gunugus* habetur in Itinerario Antonini et apud Anonymum Ravennatem.

* GYPSARIENSIS, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 147. D
* ICOSITANUS, notit. num. 59, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 336.

IDENSIS, notit. num. 14.

IDENSIS, notit. num. 16.

JOMMITENSIS, seu *Jonmitensis*, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 427.

ITENSIS, notit. num. 5.

JUNCENSIS, notit. num. 1.

* LAPIDIENSIS, notit. num. 61.

LARENSIS, coll. carth. d. 1, not. 158.

* MAJUCENSIS, notit. num. 121.

* MALIANENSIS, seu *Milianensis*, notit. num. 8, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 245.

* MAMMILENSIS, notit. num. 78, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 246.

MANAZENENSIVM REGIORVM, seu *Manaccenseritanus*, notit. num. 82, coll. carth. d. 1, c. 201, not. 394.

40 MASUCCABENSIS, notit. num. 42. Ammianus Marcellinus memorat fundum *Muzucane*.

MATURBENSIS, notit. num. 90.

* MAURENSIS, notit. num. 124. Anonymus Ravennas *Mauræ* in Tingitana meminit.

MAURIANENSIS, notit. num. 88.

MAXITENSIS, notit. num. 114.

MEDIENSIS, notit. num. 47.

* MINNENSIS, notit. num. 49, concilio Carthaginensi sub Bonifacio an. 525, subscribit *Secundinus* B *episcopus Minensis* provincicæ Mauritanicæ. *Minam* habet Antoninus in Itinerario. Est *Mina* fluvius ab Anonymo Ravennensi memoratus, nunc ejusdem nominis.

* MURUSTAGENSIS, notit. num. 25. Hodie in his locis est urbs *Mustagan*.

MUSERITANUS, seu *Mulecitanus*, notit. num. 76, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 196.

NABALENSIS, notit. num. 122.

NASBINCENSIS, notit. num. 39.

NOBENSIS, notit. num. 19, coll. carth. d. 1, c. 215, not. 451.

NOBICENSIS, notit. num. 7.

NOVENSIS, seu *Nobensis*, notit. num. 93, coll. carth. d. 1, c. 215, not. 451.

C NUMIDIENSIS, seu *Numidensis*, notit. num. 118, coll. carth. d. 1, c. 138, not. 325.

NURCONENSIS, seu *Murconensis*, notit. num. 102, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 252.

* OBBENSIS, seu *Obbitanus*, notit. num. 56, coll. carth. d. 1, c. 193, not. 327.

OBORITANUS, notit. num. 72.

OBORITANUS, notit. num. 126.

* OPPIDONEBENSIS, notit. num. 64. *Oppidi-Novi* meminere Ptolemæus, Plinius, Antoninus, et Anonymus Ravennas.

* OPINENSIS, seu *Ospinensis*. In concilio Carthaginensi anni 419, sub Aurelio interfuit *Leo episcopus Ospinensis*, legatus Mauritanicæ Tingitanæ.

PAMARIENSIS, notit. num. 43.

* QUIDIENSIS, notit. num. 2, coll. carth. d. 1, c. 145, not. 273.

* REGIENSIS, notit. num. 51.

* REPERITANUS, notit. num. 70.

* RUSADITANUS, notit. num. 69. *Rusadir* colonia celebris Antiquis. Illius meminere Ptolemæus, Plinius, Antoninus, et Pomponius Mela, sed tamquam Tingitanæ provincicæ ubi est *Russadir* promontorium. At locus is de quo hic agitur potius est *Rusazus*, colonia Augusti, quam Plinius, Ptolemæus, et Antoninus, in Mauritania Cæsariensi recensent.

* RUSGUNIENSIS, notit. num. 64. *Rusgunia* colonicæ mentio fit in Itinerario Antonini, apud Plinium et

Anonymum Ravennatem, concilio Carthaginensi sub Aurelio an. 419, adfuit *Numerianus Rusguniensis*, unus ex legatis Mauritaniae Caesariensis.

* *RUSUBICCARIENSIS*, seu *Rusubicarensis*, vel *Rubiariensis*, notit. num. 77, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 343.

* *RUSUBIRITANUS*, notit. num. 22.

* *RUSUCCURRITANUS*, notit. num. 54, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 241.

RUSUCENSIS, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 182.

SATAFENSIS, notit. num. 116.

SEREDDELITANUS, notit. num. 92.

* *SERRENSIS*, seu *Sertensis*, notit. num. 117, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 237.

SESTENSIS, notit. num. 36. Forte *Septensis*, de quo loco Procopius in libris de bello Vandalico non semel Arabibus *Sebta*, hodie *Ceuta*, longa obsidione nunc nobilitata.

SFASPERIENSIS, notit. num. 55.

SICCESITANUS, notit. num. 80, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 331.

SIGUITANUS, coll. carth. d. 1, c. 209, not. 444.

SITENSIS, not. num. 112, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 349.

SUBBARITANUS, not. num. 23.

SUCARDENSIS, notit. num. 13, coll. carth. d. 1, c. 135 et 201, not. 240 et 377.

SUFARITANUS, notit. num. 87, coll. carth. d. 1, not. 236.

* *SUFASARITANUS*, seu *Sufaritanus*, notit. num. 3, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 236.

* *SUGABBARITANUS*, notit. num. 20, coll. carth. d. 1, c. 135, not. 239.

SUMMULENSIS, notit. num. 104.

TABAZAGENSIS, vel *Tabaicensis*, aut *Tabaïcariensis*, seu *Tabadcarciensis*, notit. num. 103, coll. carth. d. 1, c. 135 et 197, not. 247 et 339.

TABORENTENSIS, notit. num. 18. Diversus a *Taborensi* provinciae proconsularis de quo in nota 70.

* *TABUNIENSIS*, notit. num. 109. Hodie *Tobna*.

TADAMATENSIS, notit. num. 105.

TALENSIS, forte *Tablensis*, notit. num. 60, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 372.

TAMICENSIS, forte *Tamazucensis*, vel *Tamazensis*, notit. num. 120, coll. carth. d. 1, c. 163, not. 285.

TANUDAENSIS, forte *Tamadensis*, notit. num. 100, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 332.

* *TASACCURENSIS*, notit. num. 108. Apud Antoninum in Itinerario *Tasaccora*, inter Mauritaniae urbes memoratur.

* *TERNAMUSENSIS*, vel *Ternamunensis*, notit. num. 37, coll. carth. d. 1, c. 180, not. 291.

TIFILTENSIS, notit. num. 15, coll. carth. d. 1, not. 258.

* *TIGABITANUS*, notit. num. 63. Apud Augustinum mentio fit in gestis cum Emerito *Palladii Tigabitani* episcopi, et epistola 228 *Honorati* successoris ejus. In codice Cap. Eccl. Afr. cap. 97, mentio fit civitatis *Tiganensis* in Mauritania. *Tigave*, seu *Tigava-*

rum meminere Ptolemæus, Plinius, Ammianus, et Antoninus.

TIGAMIBENENSIS, notit. num. 34.

* *TIGISITANUS*, notit. num. 27, coll. carth. d. 1, c. 209, not. 443.

* *TIMICITANUS*, notit. num. 6, coll. carth. d. 1, c. 135; not. 248 et 285.

TIMIDANENSIS, notit. num. 57.

TINGARIENSIS, notit. num. 125.

* *TIPASITANUS*, notit. num. 99. Vide not. 47, in lib. II Optati.

TUBUNENSIS, notit. num. 123.

TUSCAMIENSIS, notit. num. 110.

* *VAGALITANUS*, notit. num. 26, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 436.

* *VAGENSIS*, coll. carth. d. 1, c. 215, not. 450.

VANARIONENSIS, forte *Panatoriensis*, notit. num. 11, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 306.

VANNIDENSIS, notit. num. 52.

UBABENSIS, notit. num. 71.

VILLENOBENSIS, notit. num. 41.

VISSALSSENSIS, notit. num. 113.

VONCARIANENSIS, notit. num. 101.

USINADENSIS, notit. 29.

41 MAURITANIA SITIFENSIS.

ACUFIDENSIS, notit. num. 35.

AQUÆALBENSIS, notit. num. 5, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 335.

* *ASSABENSIS*, seu *Assafensis*, notit. num. 24, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 144.

ASVOREMIXTENSIS, notit. num. 36.

* *CASTELLANUS*, notit. num. 12.

CEDAMUSENSIS, notit. num. 29.

* *CELENSIS*, notit. num. 17, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 73.

* *COVIENSIS*, notit. num. 3. *Coba* municipium in Antonini Itinerario memoratum inter Saldim et Iglilim. Consentunt Anonymus Ravennas et Tabulæ Peutingerianæ.

* *EQUIZETENSIS*, seu *Equizotensis*, notit. num. 11 coll. carth. d. 1, c. 201, not. 383.

MIMENTIANENSIS, notit. num. 14, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 440.

* *FICENSIS*, notit. num. 22, coll. carth. d. 1, c. 215, not. 46.

FLUMENCISPENSIS, notit. num. 25. Vide not. 16 ad librum II Optati.

GEGITANUS, notit. num. 13, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 149.

* *AB HORREA ANINICENSI*, notit. num. 7, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 370.

* *IGILGITANUS*, notit. num. 4, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 45. Hodie *Gigery*.

JUFITENSIS, forte *Jerafitensis*, seu *Jerafitanus*, notit. num. 9, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 71.

* *LEMEIENSIS*, seu *Lemellensis*, notit. num. 16, Vide notam 42, ad librum II Optati.

* *LEMFOCTENSIS*, notit. num. 21. Ammianus

Marcellinus, lib. XXIX, c. 5. *Lanfocense* oppidum inter Tindentium et Massimissensium gentes positum memorat.

* *LESVITANUS*, notit. num. 10, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 369.

* *MACRENSIS*, notit. num. 17, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 409.

MACRIANENSIS, notit. num. 23, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 197. *Deuterius Macriuenensis*, cujus meminit Tychonius Donatista apud Augustinum, epist. 93, n. 43. Erat hujus sedis episcopus, nam Mauris eum adscribit.

MARONANENSIS, notit. num. 26.

* *A MEDIANIS ZABUNIORUM*, coll. carth. d. 1, c. 205, not. 403.

MOLICUNZENSIS, notit. num. 27.

* *MOPTENSIS*, seu *Mozotensis*, notit. num. 53, coll. carth. d. 1, c. 143, not. 276.

NOBALICIANENSIS, notit. num. 19.

* *OLIVENSIS*, coll. carth. d. 1, c. 215, not. 447.

ORIENSIS, seu *Horrensis*, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 338.

* *PARTENIENSIS*, notit. num. 52.

PERDIGENSIS, notit. num. 59, coll. carth. d. 1, c. 121, not. 46.

PRIVATENSIS, notit. num. 31.

SALDITANUS, notit. num. 41. *Salde* nota colonia Augusti, de qua Plinius, Ptolemæus, et Tabulæ Peutingerianæ.

* *SATAFENSIS*, notit. num. 6, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 141.

SERTEITANUS, notit. num. 28, coll. carth. d. 1, c. 180, not. 293.

* *SITIFENSIS*, notit. num. 2, coll. carth. d. 1, c. 145, not. 269.

SOCIENSIS, notit. num. 15.

SURISTENSIS, notit. num. 38.

* *TAMAGRISTENSIS*, vel *Thamagristensis*, notit. num. 30, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 140.

* *TAMALLENSIS*, seu *Tanallumensis*, notit. num. 1, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 150.

* *TAMASCANINENSIS*, seu *Tamascaniensis*, notit. num. 34, coll. carth. d. 1, c. 178, not. 347.

TUBIENSIS, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 171.

* *A TUBUSUBTU*, seu *Tubusubditanus*, notit. num. 8, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 308.

* *TUCCENSIS*, notit. num. 37.

* *VAMALLENSIS*, notit. num. 42.

* *ZABENSIS*, notit. num. 40.

ZALLATENSIS, notit. num. 20.

PROVINCIA TRIPOLITANA.

* *GIRBITANUS*, notit. num. 3, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 89. Hodie insula eadem vocatur *Gerbes*.

* *LEPTIMAGNENSIS*, notit. num. 1, coll. carth. d. 1, c. 121 et 133, not. 48 et 221. Hodie *Lebeda*, cujus ruina extant quæ magnitudinem quondam ejus ostendunt.

* *OEENSIS*, notit. num. 4, coll. carth. d. 1, c. 132, not. 162.

* *SABRATENSIS*, notit. num. 2, coll. carth. d. 1, c. 133, not. 218. Hodie *La Tour de Sabart*.

* *TACAPITANUS*, notit. num. 5. Hodie *Capés*, seu *Cabés*.

INCERTÆ PROVINCIAE.

ABENSSENSIS, coll. carth. d. 1, c. 153, not. 177.

ABISSENSIS, coll. carth. d. 1, c. 163, not. 286.

ANGUIENSIS, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 55.

APTUCENSIS, coll. carth. d. 1, c. 128 et 201, not. 127 et 386.

ARENENSIS, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 120.

AUSUGRABENSIS, coll. carth. d. 1, c. 201, not. B 392.

BANZARENSIS, coll. carth. d. 1, c. 202, not. 402.

BARTANENSIS, coll. carth. d. 1, c. 126, not. 86.

BAZARIDIDACENSIS, coll. carth. d. 1, c. 128, not. 136.

BELINIENSIS, concilio Carbarsussitano subscribit *Donatus Beliniensis episcopus*.

BETAGBARITANUS, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 415.

BOTRIANENSIS, coll. carth. d. 1, c. 149, not. 280.

BUSLACENUS. In concilio Carthaginensi sub Cypriano num. 63, sententiam dixit *Felix à Buslaceni*.

C *CAMICETENSIS*. Concilio Cabarsussitano subscribit *Datianus Camicetensis episcopus*.

CANIANENSIS, coll. carth. d. 1, c. 206, not. 408.

CASENSIUM BASTALENSIUM, coll. carth. d. 1, c. 188, not. 522.

42 *A CASIS FAVENSIBUS*, coll. carth. d. 1, c. 204, not. 405.

CEDIENSIS. In concilio Carthaginensi sub Cypriano sententiam dixit *Secundinus a Cedias*, et coll. carth. d. 1, c. 163, occurrit *Fortis episcopus Cediensis* ex Donati parte, diversus a *Quidiensi*, nam cap. 143 ejusdem collationis *Priscus episcopus Catholicus Quidiensis* dicit se adversarium non habere.

CELERINENSIS, coll. carth. d. 1, c. 180, not. 290.

D *A CEMERINIANO*. coll. carth. d. 1, c. 201, not. 379.

CENENSIS, coll. carth. d. 1, c. 129, not. 153.

CERRALTIANUS, concilio Carthaginensi ann. 525, sub Bonifacio subscripsit *Constantius episcopus plebis Cerralitanæ*.

A CIBALIANA, coll. carth. d. 1, c. 208, not. 422.

CRESIMENSIS, coll. carth. d. 1, c. 187, not. 310.

DRUENSIS, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 334.

DUSENSIS, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 334 et 364.

DUSITANUS, coll. carth. d. 1, c. 197, not. 334.

EDISTIANENSIS, coll. carth. d. 1, c. 198, not. 351.

- ENERENSIS, coll. carth. d. 4, c. 133, not. 209. A
 ERUMMINENSIS, concilio Cabarsussitano subscribit
Maximianus Erumminensis episcopus.
 FISANENSIS, vel *Fiscianensis*, coll. carth. d. 4, c.
 202, not. 399.
 GIRBITANUS. Diversus ab eo qui in Tripolitana
 provincia. Nam duo *episcopi Gerbitani* subscripserunt
 concilio Carthaginiensi ann. 525, sub Bonifacio.
 GITTENSIS, coll. carth. d. 4, c. 133, not. 228.
 GUZABETENSIS, coll. carth. d. 4, c. 198, not.
 373.
 HONORIOPOLITANUS, concilio Carthaginiensi ann.
 525, sub Bonifacio subscripsit *Servus Dei episcopus*
plebis Honoriopolis.
 LAMZELLENSIS, coll. carth. d. 4, c. 206, not.
 416.
 LARITENSIS, coll. carth. d. 4, c. 208, mentio fit
Restituti episcopi Laritensis Donatistæ.
 LUCIMAGNENSIS, coll. carth. d. 4, c. 198, not.
 371.
 LUPERCIANENSIS, concilio Carthaginiensi sub Cy-
 priano num. 44, interfuit *Pelagianus a Luperciana.*
 MERFEREBITANUS, coll. carth. d. 4, c. 187, not.
 303.
 MILIDIENSIS, coll. carth. d. 4, c. 208, not. 423.
 MIZIGITANUS, concilio Carthaginiensi ann. 525,
 sub Bonifacio subscripsit *Placidus episcopus plebis*
Mizigitanæ.
 MUGIENSIS, concilio Cabarsussitano subscribit *La-*
tinus Mugiensis episcopus.
 MUNACIANENSIS, concilio Cabarsussitano subscri-
 bit *Victorinus episcopus Munacianensis.*
 MURRENSIS, seu *Marrensis*, concilio Cabarsussi-
 tano subscribit *Crescentianus Murrensis episcopus.*
 NASAITENSIS, coll. carth. d. 4, c. 187, not.
 302.
 NIGIZUBITANUS, coll. carth. d. 4, c. 202, not.
 397.
 NIGRENSIUM MAJORUM, coll. carth. d. 4, c. 133,
 not. 180.
 PAUZERENSIS, coll. carth. d. 4, c. 187 et 201, not.
 317 et 376.
 PITTANENSIS, concilio Cabarsussitano subscribit
Maximus Pittanensis episcopus.
 PRISIANENSIS, concilio Cabarsussitano subscribit
Secundianus Prisianensis episcopus.
- RABAUTENSIS, concilio Cabarsussitano subscribit
Annibonius Rabautensis episcopus.
 SALANIÆ GIUTSITENSIS, coll. carth. d. 4, c. 135,
 not. 231.
 SAMUDARTENSIS, concilio Cabarsussitano subscrip-
 sit *Donatus Samudartensis episcopus.* Forte legen-
 dum *Amudarensis* provincie Byzacenæ, de quo in
 coll. carth. d. 4, c. 126, not. 93.
 SEBARGENSIS, concilio Carthaginiensi ann. 525, sub
 Bonifacio subscripsit *Restitutus episcopus plebis Se-*
bargensis.
 SELENDETENSIS, vel *Sedelensis*, coll. carth. d. 4
 c. 208, not. 421.
 SIMINGITENSIS, seu *Simingitanus*, coll. carth. d. 4,
 c. 155, not. 206.
- SINNIPSENSIS, coll. carth. d. 4, c. 133, not. 229.
 SITIPENSIS, coll. carth. d. 4, c. 213, not. 456.
 STABATENSIS, concilio Cabarsussitano subscribit
Maximianus Stabatensis episcopus.
 SULULITANUS, coll. carth. d. 4, c. 135, not.
 243.
 TIBARITANUS, coll. carth. d. 4, c. 133, not.
 204.
 TIBUZABETENSIS, coll. carth. d. 4, c. 167, not. 304.
 TISANIANENSIS, coll. carth. d. 4, c. 206, not.
 406.
 TUGUTIANENSIS, concilio Cabarsussitano subscribit
Benenatus Tugutianensis episcopus.
 TUNUGABENSIS, coll. carth. d. 4, c. 129, not.
 155.
 TUNUSUDENSIS, coll. carth. d. 4, c. 120, not. 19.
 TURENSIS, coll. carth. d. 4, c. 197, not. 337.
 A TURRE ALBA, collat. carth. d. 4, c. 198, not.
 345.
 VARTANENSIS, coll. carth. d. 4, c. 197, not.
 330.
 VATARBENSIS, coll. carth. d. 4, c. 198, not. 346.
 VENSANENSIS, coll. carth. d. 4, c. 202, not. 400.
 VERRONENSIS, coll. carth. d. 4, c. 198, not. 362.
 VINDENSIS, coll. carth. d. 4, c. 208, not. 433.
 VISENSIS, coll. carth. d. 4, c. 197, not. 341.
 UTIMARENSIS, coll. carth. d. 4, c. 126, not. 104.
 UTIMMENSIS, seu *Utinunensis*, vel *Utunnensis*, coll.
 carth. d. 4, c. 135, not. 207.
 ZERTENSIS, coll. carth. d. 4, c. 135 et 187, not.
 D 237 et 314.

43 INDEX EPISCOPATUUM

QUI SUB ALIIS NOMINIBUS IN NOTITIA REPERIUNTUR.

QUONIAM PLURES EPISCOPATUS EX SUPRA SCRIPTIS APUD VARIOS DIVERSA HABENT NOMINA VEL DIVERSIMODE SCRIPTA, VISUM EST IN FINE HUIUS NOTITIÆ EA ORDINE ALPHABETICO APPONERE QUÆ IN SERIE EPISCOPATUUM DESCRIPTA NON SUNT, UBI PAULO INSIGNIOR DIVERSITAS OCCURRIT, ET SIMUL INDICARE SUB QUO NOMINE IN NOTITIA NOSTRA ET QUA IN PROVINCIA REPERIRI POSSINT.

ABARITANUS, vide *Abbiritanorum majorum. Pr. Proc.*

ABDERITANUS, v. *Abzeritensis. Ibid.*
 AJURENSIS, v. *Azurensis. Numid.*